

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

**Преговарачка позиција Републике Србије за Међувладину
конференцију о приступању Републике Србије Европској унији
за Поглавље 15 „Енергетика”**

Београд, јун 2021. године

I. УВОДНА ДЕКЛАРАЦИЈА

Република Србија прихвата правне тековине Европске уније (ЕУ) у Поглављу 15 „Енергетика” и биће у позицији да их у потпуности спроведе до ступања у чланство онако како оне гласе на дан 1. јануара 2021. године. Република Србија ће спровести преостале правне тековине ЕУ, тј. тековине настале након 1. јануара 2021. године, до ступања у чланство ЕУ, у складу са резултатима преговора у овом поглављу.

Република Србија захтева специфична прилагођавања у овом поглављу која су дефинисана у делу IV. Преговарачке позиције.

II. ПОСТОЈЕЋИ ЗАКОНОДАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

Поглавље 15 „Енергетика” обухвата следеће области: Опште (а); Угљоводоници (б); Унутрашње енергетско тржиште (ц); Сигурност снабдевања (д); Обновљиви извори енергије (е); Енергетска ефикасност (ф); Међународни споразуми (г); Нуклеарна енергија (х); Еуратом: Заједница, Уговор, Директива Савета 2009/71/Еуратом од 25. јуна 2009. године о нуклеарној сигурности нуклеарних постројења и приступање међународним конвенцијама (и); Заштита од зрачења (ј); Радиоактивни отпад и управљање истрошеним горивом (к); Примена гаранција (л); Снабдевање горивом (м).

II.1. Законодавни оквир

II 1.a. Опште

Уредба (ЕУ) 2018/1999 Европског парламента и Савета од 11. децембра 2018. о управљању Енергетском заједницом и климатским акцијама, о изменама и допунама Уредбе (ЕЗ) бр. 663/2009 и (ЕЗ) бр. 715/2009 Европског парламента и Савета, Директива 94/22/ЕЗ, 98/70/ЕЗ, 2009/31/ЕЗ, 2009/73/ЕЗ, 2010/31/ЕУ, 2012/27/ЕУ и 2013/30/ЕУ Европског парламента и Савета, Директиве Савета 2009/119/ЕЗ и (ЕУ) 2015/652 и стављање ван снаге Уредбе (ЕУ) бр. 525/2013 Европског парламента и Савета.

Ова Уредба је делимично пренета у Закон о изменама и допунама закона о енергетици („Службени гласник РС”, број 40/21) у коме је дефинисан законски оквир за израду Интегрисаног националног енергетског и климатског плана као и за извештавање о реализацији овог плана. Такође је дефинисана и израда подзаконског акта којим ће се дефинисати начин израде и извештавања у вези Интегрисаног националног енергетског и климатског плана. Овај подзаконски акт ће бити у складу са незаконодавним актима попут имплементирајућих или делегираних аката које је усвојила Унија у оквиру Уредбе (ЕУ) 2018/1999 у погледу структуре, формата, техничких детаља или процеса извештавања у складу са том Уредбом.

Закон о климатским променама (Службени гласник РС број 26/21) даје основу за израду Стратегије нискоугљеничног развоја са Акционим планом, Програма прилагођавања на измењене климатске услове; успостављање система за мониторинг и извештавање о националним емисијама гасова са ефектом стаклене баште, израду пројекција емисија гасова са ефектом стаклене баште из извора и уклањање помоћу понора и успостављање система за извештавање о политикама, мерама и пројекцијама гасова са ефектом стаклене баште према захтевима Оквирне конвенције УН о промени климе и њеног споразума из Париза.

II 1.6. Угљоводоници

Регулатива (ЕУ) 2964/95 од 20. децембра 1995. године о евиденцији увоза сирове нафте и испоруке у Заједницу.

Одлука Комисије 1999/280/ЕК у вези са процедуром Комисије за информацијама и консултацијама о цени снабдевања сировом нафтом и ценама деривата нафте за потрошаче.

Законодавни оквир у делу угљоводоника чине Закон о енергетици, Закон о рударству и геолошким истраживањима и Закон о робним резервама, као и подзаконска акта Правилник о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса („Службени гласник РС“, број 35/19).

Регулатива (ЕУ) 2964/95 од 20. децембра 1995. године о евиденцији увоза сирове нафте и испоруке у Заједницу и Одлука Комисије 1999/280/ЕК, у вези са процедуром Комисије за информацијама и консултацијама о цени снабдевања сировом нафтом и ценама деривата нафте за потрошаче су у великој мери пренете кроз Закон о енергетици и Правилник о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса („Службени гласник РС“, број 35/19).

Законом о енергетици прописано је да су, енергетски субјекти који обављају делатност производње и трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом и трговине моторним и другим горивима на станицама за снабдевање превозних средстава, дужни Министарству достављати податке о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса који се односе на количину, порекло, цену и квалитет, податке о ценама деривата нафте и биогорива, са и без акциза и пореза и друге податке, као и да министарство ближе прописује рокове, садржај и начин достављања података ових података.

Правилником о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса ближе су прописани рокови, садржај и начин достављања података од стране енергетских субјеката који обављају делатност производње и трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом и трговине моторним и другим горивима на станицама за снабдевање превозних средстава.

Директива Европске уније 2009/119/ЕЗ од 14. септембра 2009. године о обавези држава чланица да одржавају минималне залихе сирове нафте и деривата нафте и њене

измене и допуне од 19. октобра 2018. године (Имплементирајућа Директива Комисије (ЕУ) 2018/1581) у погледу метода обрачунавања обавеза складиштења резерви.

Директиве су у знатној мери пренете у национално законодавство доношењем следећих аката:

Закон о робним резервама („Службени гласник РС”, број 104/13 и 145/14-др. закон) којим је у посебном поглављу регулисано формирање и коришћење обавезних резерви нафте и деривата нафте за случај поремећаја у снабдевању енергијом и енергентима;

Закон о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14) који прописује да се за обављање послова који се односе на обавезне резерве образује Управа за резерве енергената;

У складу са Законом о робним резервама донети су следећи подзаконски акти:

- Уредба о методологији прикупљања и обраде података и обрачуну просечног дневног нето увоза, просечне дневне потрошње и количина обавезних резерви нафте и деривата нафте („Службени гласник РС”, број 108/14). Овом уредбом ближе се прописују начин, поступци и рокови обрачуна просечног дневног нето увоза нафте и деривата нафте, њихове просечне дневне потрошње и количине резерви које се чувају;

- Уредба о висини, начину обрачуна, плаћања и располагања накнадом за формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте („Службени гласник РС”, бр. 108/14 и 53/15). За финансирање формирања обавезних резерви нафте и деривата нафте уведена је накнада која је саставни део малопродајне цене деривата нафте и приход је буџета Републике Србије;

- Правилник о вођењу регистра обавезних резерви нафте и деривата нафте и састављању месечних статистичких извештаја о количини, квалитету, структури и размештају обавезних и других резерви нафте и деривата нафте („Службени гласник РС”, број 38/15);

- Дугорочни план формирања и одржавања обавезних резерви за период од 10 календарских година и Средњорочни план за формирање и одржавање обавезних резерви за период од 3 године.

- Уредба о плану и критеријумима набавки за формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте („Службени гласник РС”, број 50/15 и 50/16). Обавеза чувања обавезних резерви нафте и деривата нафте за текућу годину усклађује се у смислу формирања резерви у односу на претходну годину најкасније до 1. априла текуће године и важи најдуже до 31. марта наредне године;

- Правилник о утврђивању Годишњег програма формирања и одржавања обавезних резерви нафте и деривата нафте за сваку годину почевши од 2015. до 2021. г. (Правилник доноси министар рударства и енергетике);

- Уредба о методологији утврђивања цене складиштења за чување обавезних резерви нафте и деривата нафте у складиштима у државној својини (Службени гласник РС, бр. 4/17). Овом уредбом утврђује се Методологија за одређивање цене услуге складиштења обавезних резерви нафте и деривата нафте, која се плаћа енергетским субјектима који користе резервоаре у јавној својини, односно Републичкој дирекцији за робне резерве;

- Технички услови за складиштење обавезних резерви нафте и деривата нафте (Сл. Гласник РС, бр. 47/17). Прописује начин формирања цене услуге складиштења обавезних резерви нафте и деривата нафте, која се плаћа енергетским субјектима који не користе резервоаре у јавној својини;

- Уредба о утврђивању Програма мера у случају када је угрожена сигурност снабдевања енергијом и енергентима – Кризни план (Сл. Гласник РС, бр. 63/19). Садржи поступке и критеријуме за утврђивање поремећаја у снабдевању, надлежности и одговорности ради отклањања поремећаја у снабдевању, те поступке за нормализацију снабдевања тржишта Републике Србије. Програм садржи и поступање у случају доношења међународне одлуке о пуштању обавезних резерви на тржиште.

Директива бр. 94/22/ЕЗ Европског парламента и савета о условима за издавање и коришћење овлашћења за проспекцију и производњу угљоводоника, је делимично пренета у национално законодавство.

Важећим Законом о рударству и геолошким истраживањима ("Сл. гласник РС", бр. 101/2015, 95/2018 - др. закон и 40/21) одредбама чланова 54-57. дефинисан је поступак издавања одобрења за истраживање угљоводоника у течном и гасовитом стању.

Директива 2013/30/ЕС Европског парламента и Савета од 12. јуна 2013. године о безбедности прекоморских нафтних и гасних активности, тачније одредбе њених чланова 20-22. које се односе на област геолошких истраживања и рударства су потпуно пренете доношењем Правилника о садржини, облику и начину достављања годишњег оперативног плана и годишњег извештаја о пословању („Службени гласник РС", број 7/19). Правилник прописује евидентирање података о околностима сваке веће несреће у којој су укључени носиоци експлоатације који обављају експлоатацију нафте и гаса, а регистрована су на територији Републике Србије за истраживање и/или експлоатацију нафте и гаса, и сами или преко правних лица којима су поверили извођење делатности, обављају истраживање и/или експлоатацију нафте и гаса подморских налазишта изван територија Европске уније, у обрасцима ГИП број 3.

II 1.ц. Унутрашње енергетско тржиште

Директива 2009/73/ЕЗ о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса, којом се укида Директива 2003/55/ЕЗ.

Законодавни оквир у делу унутрашњег енергетског тржишта чине Закон о енергетици и његова подзаконска акта: Уредба о условима за испоруку природног гаса („Службени гласник РС“, бр. 47/2006, 3/2010 чл. 7-11) и 48/2010), Уредба о енергетски угроженом купцу („Службени гласник РС“, бр. 113/15 и 59/18), Уредба о примени тарифа за обрачун цене приступа дистрибутивном систему електричне енергије („Службени гласник РС“, број 65/15), Правилник о условима, програму и начину полагања стручног испита за обављање послова у објектима за производњу, пренос и дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС“, бр. 24/15 и 35/19), Правилник о лиценци за обављање енергетске делатности и сертификацији купцу („Службени гласник РС“, број 87/15), Правилник о енергетској дозволи („Службени гласник РС“, број 15/15), Правилник о условима за изузеће, садржини захтева за изузеће и садржини акта за изузеће („Службени гласник РС“, број 11/18), Правилник о условима, програму и начину полагања стручног испита за обављање послова у објектима за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса („Службени гласник РС“, број 10/16), Правилник о утврђивању усклађених износа оствареног укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса енергетски угроженог купца („Службени гласник РС“, бр.

144/20) Правила о промени снабдевача („Службени гласник РС“, бр. 65/15 и 10/17), Правилник о начину вођења поступка и изрицању мера и вођењу регистра изречених мера („Службени гласник РС“, број 35/16), Методологија за одређивање цене приступа систему за транспорт природног гаса („Службени гласник РС“, бр. 93/12, 123/12, 5/14, 116/14, 30/15, 62/16, 111/17 и 4/19), Методологија за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса („Службени гласник РС“, бр. 105/16, 29/17), Методологија за одређивање цене природног гаса за јавно снабдевање („Службени гласник РС“, бр. 75/14, 105/16, 108/16 исправка, 29/17), Методологија за одређивање цене приступа складишту природног гаса („Службени гласник РС“, бр. 143/14, 4/16, 4/19), Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом („Службени гласник РС“, број 2/14), правилима о раду транспортног система природног гаса и правилима о раду дистрибутивног система природног гаса. Такође, законодавни оквир чине и Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС“, бр. 62/14, 6/16 и 44/18) и Закон о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/09, и 95/13).

Директива 2009/73/ЕЗ пренета је у потпуности Законом о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14 и 95/18 - други закон) и подзаконским актима овог закона, и то: Уредбом о условима за испоруку природног гаса („Службени гласник РС“, бр. 47/2006, 3/2010 чл. 7-11) и 48/2010), Уредбом о енергетски угроженом купцу („Службени гласник РС“, бр. 113/15 и 59/18), Правилником о лиценци за обављање енергетске делатности и сертификацији купцу („Службени гласник РС“, број 87/15), Правилником о енергетској дозволи („Службени гласник РС“, број 15/15), Правилником о условима за изузеће, садржини захтева за изузеће и садржини акта за изузеће („Службени гласник РС“, број 11/18), Правилником о утврђивању усклађених износа оствареног укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса енергетски угроженог купца („Службени гласник РС“, бр. 144/20), Правилником о начину вођења поступка и изрицању мера и вођењу регистра изречених мера („Службени гласник РС“, број 35/16), Методологијом за одређивање цене природног гаса за јавно снабдевање („Службени гласник РС“, бр. 75/14, 105/16, 108/16 исправка, 29/17), Правилима о промени снабдевача („Службени гласник РС“, бр. 65/15) као и Одлуком о начину, поступку и роковима вођења књиговодствених евиденција, спровођења раздвајања рачуна по делатностима и доставе података и документације за потребе регулације и Одлуком о поступку остваривања права крајњег купца на приступ подацима о сопственој потрошњи електричне енергије и природног гаса (одлука је објављена на интернет страници Агенције 28. јула 2016. године).

Уредба бр. 715/2009 о условима за приступ транспортним мрежама природног гаса, на основу које престаје да важи Уредба бр. 1775/2005.

Уредба бр. 715/2009 пренета у потпуности је Законом о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14 и 95/18 - други закон) и подзаконским актима овог закона: Методологијом за одређивање цене приступа систему за транспорт природног гаса („Службени гласник РС“, бр. 93/12, 123/12, 5/14, 116/14, 30/15, 62/16, 111/17 и 4/19), Методологијом за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса („Службени гласник РС“, бр. 105/16, 29/17), Методологијом за одређивање цене приступа

складишту природног гаса („Службени гласник РС“, бр. 143/14, 4/16, 4/19), Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом („Службени гласник РС“, број 2/14), правилима о раду транспортног система природног гаса и правилима о раду дистрибутивног система природног гаса.

Уредба ЕУ 1227/2011 о целовитости и транспарентности велепродајног тржишта енергије делимично је пренета у законодавство Републике Србије доношењем Закона о изменама и допунама Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 40/21). Доношењем Закона о изменама и допунама закона о енергетици створен је правни основ за даље преношење Уредбе ЕУ 1227/2011. Наведеним изменама прописана је обавеза Агенције за енергетику да донесе Правила о спречавању злоупотреба на тржишту електричне енергије и природног гаса, која поред осталог ближе уређују услове за регистрацију учесника на велепродајном енергетском тржишту, услове за објављивање повлашћених информација, забрану трговања повлашћеним информацијама, забрану манипулације тржиштем, врсту, садржај, облик, начин и рокове израде и објављивања података, заштиту података, професионалну тајну и оперативну одговорност, обавезу лица која професионално уређују трансакције, у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима. Прописана је и обавеза да Агенција спроводи поступке и доноси акта у складу са Правилима о спречавању злоупотреба на тржишту електричне енергије и природног гаса.

Уредба ЕУ бр. 347/2013 Европског парламента и Већа од 17. априла 2013. године о смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру и стављању ван снаге Одлуке бр. 1364/2006/ЕЗ и измени Уредби (ЕЗ) бр. 713/2009, (ЕЗ)бр. 714/2009 и (ЕЗ) бр. 715/2009.

Уредба ЕУ бр. 347/2013 пренета је у законодавство Републике Србије Уредбом о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, за период од 2017. до 2023. године („Службени гласник РС“, бр. 104/17) и Законом о изменама и допунама Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 40/21).

Уредба комисије ЕУ 2015/703 од 30. априла 2015. о успостављању правила интероперабилности и размене података; Уредба комисије ЕУ 2017/459 од 16. марта 2017. године о успостављању мрежних правила за механизме расподеле капацитета у транспортним системима за природни гас; Уредба комисије ЕУ 2017/460 од 16. марта 2017. године о успостављању мрежних правила о усклађеним структурама транспортних тарифа за гас; Уредба комисије ЕУ 312/2014 од 26. марта 2014. године о успостављању мрежних правила о балансирању транспортних мрежа.

Уредбе комисије ЕУ 2015/703, ЕУ 2017/459, ЕУ 2017/460 и ЕУ 312/2014 делимично су пренете у законодавство Републике Србије доношењем Закона о изменама и допунама Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 40/21).

Директива 2009/72 од од 13. јула 2009. године о заједничким правилима за унутрашње тржиште електричне енергије којом се замењује директива 2003/54.

Директива 2009/72/ЕЗ пренета је у потпуности Законом о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14 и 95/18 - други закон) и подзаконским актима овог закона.

Законодавни оквир у делу унутрашњег енергетског тржишта чине Закон о енергетици и његова подзаконска акта: Уредба о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом („Службени гласник РС“, бр. 63/13 и 91/18), Уредба о енергетски угроженом купцу („Службени гласник РС“, бр. 113/15 и 59/18), Правилник о енергетској дозволи („Службени гласник РС“, број 15/15), Правилник о утврђивању усклађених износа оствареног укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса енергетски угроженог купца („Службени гласник РС“, бр. 144/20), Правила о промени снабдевача („Службени гласник РС“, бр. 65/15), Правилник о начину вођења поступка и изрицању мера и вођењу регистра изречених мера („Службени гласник РС“, број 35/16), Методологија за одређивање цена приступа систему за пренос електричне енергије („Службени гласник РС“, бр. 93/12, 123/12, 116/14, 109/15, 98/16, 99/18, 4/19), Методологија за одређивање цена приступа систему за дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС“, бр. 105/12, 84/13, 87/13, 143/14, 65/15, 109/15, 98/16, 99/18), Методологија за одређивање цене електричне енергије за гарантовано снабдевање („Службени гласник РС“, бр. 84/14, 109/15, 105/16, 79/17, 99/18), Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом („Службени гласник РС“, бр. 2/14), Методологија за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС“, бр. 109/15), Одлука о начину, поступку и роковима вођења књиговодствених евиденција, спровођења раздвајања рачуна по делатностима и доставе података и документације за потребе регулације, Одлука о поступку остваривања права крајњег купца на приступ подацима о сопственој потрошњи електричне енергије и природног гаса (одлука је објављена на интернет страници Агенције 28. јула 2016. године), Правила за расподелу прекограничних преносних капацитета, Правила о раду дистрибутивног система, Правила о раду преносног система, Правила о раду тржишта. Такође, законодавни оквир чине и Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС“, бр.62/14,6/16-др.закон и 44/18-др.закон) као и Закон о заштити конкуренције.

Уредба 714/2009/ЕС од 13. јула 2009. године о условима за приступ мрежи за прекограничну размену електричне енергије којом се ставља ван снаге Уредба 1228/2003/ЕС, је пренета Законом о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14 и 95/18 - други закон) и подзаконским актима овог закона.

Уредба Комисије (ЕУ) бр. 838/2010 од 23. септембра 2010. о утврђивању смерница које се односе на механизам накнаде између оператора преносних система и заједнички регулаторни приступ наплати преноса, пренета је у законодавство Републике Србије доношењем Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14 и 95/18-др.закон), Правила за расподелу прекограничних преносних капацитета и Методологије за одређивање цена приступа систему за пренос електричне енергије („Службени гласник РС“, бр. 93/12, 123/12, 116/14, 109/15, 98/16, 99/18, 4/19 и 158/20).

Уредба комисије ЕУ 543/2013 од 14. јуна јуна 2013. о достави и објави података на тржиштима електричне енергије и о измени Прилога I. Уредбе бр. 714/2009, Европског парламента и Већа је потпуно пренета у законодавство Републике Србије Законом о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14 и 95/18-др.закон), Правилима о објављивању кључних тржишних података и Законом о изменама и допунама Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 40/21).

Уредба комисије ЕУ 2015/1222 од 24. јула 2015. године о успостављању смерница за доделу капацитета и управљање загушењима, до сада није адаптирана за примену у Енергетској заједници, али је упркос томе кроз Закон о изменама и допунама Закона о енергетици делимично пренета у национално законодавство. Прописани су услови за именовање номинованог оператора тржишта електричне енергије (НЕМО) за спајања дан-унапред и унутардневног тржишта електричне енергије, а такође је прописан прелазак са алокације прекограничних капацитета на алокације капацитета између зона трговања.

Уредба Комисије ЕУ 2016/631 од 14. априла 2016. године о успостављању мрежних правила за захтеве за прикључење произвођача електричне енергије на мрежу; Уредба Комисије ЕУ 2016/1388 од 17. августа 2016. године о успостављању мрежних правила за прикључење купца; Уредба Комисије ЕУ 2016/1447 од 26. августа 2016. године о успостављању мрежних правила за захтеве за прикључење на мрежу система за пренос једносмерном струјом високог напона и једносмерно прикључених модула електроенергетског парка.

Уредбе комисије ЕУ 2016/631, ЕУ 2016/1388, ЕУ 2016/1447 делимично су пренете у законодавство Републике Србије доношењем Закона о изменама и допунама Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 40/21).

Уредба Комисије ЕУ 2016/1719 од 26. септембра 2016. године о успостављању смерница за дугорочну доделу капацитета; Уредба Комисије ЕУ 2017/1485 од 2. августа 2017. године о успостављању смерница за погон електроенергетског преносног система; Уредба Комисије ЕУ 2017/2195 од 23. новембра 2017. године о успостављању смерница за електричну енергију у равнотежења.

Уредбе 2016/1719, 2017/1485, 2017/2195, које су директно примењиве у државама чланицама ЕУ, нису пренете у национално законодавство.

Уредба ЕУ 2017/2196 од 24. новембра 2017. године о успостављању мрежних правила за рад у хаваријским ситуацијама и успостављање електроенергетског система, је делимично пренета у одредбе Закона о изменама и допунама Закона о енергетици којима је прописана обавеза оператора преносног система, које он има као члан ENTSO-E (Европска мрежа оператора преносног система за електричну енергију), да донесе Правила за обуставу и поновно успостављање тржишних активности. На Правила сагласност даје Агенција за енергетику.

Уредба ЕУ 2019/943 Европског парламента и Већа од 5. јуна 2019. године о унутрашњем тржишту електричне енергије је делимично пренета у Закон о изменама и допунама Закона о енергетици, на начин да је као енергетска делатност дефинисано

складиште електричне енергије, као учесници на тржишту агрегатор, складиштар електричне енергије и купац-произвођач електричне енергије. Такође, Законом су прописане дужности агрегатора и дужности складиштара као учесника на тржишту. Такође Законом о изменама и допунама Закона о енергетици је прописана и услуга пуњења електричних аутомобила и дефинисано је да је пружалац услуге пуњења крајњи купац на тржишту електричне енергије. Поред тога, прописано је да оператор дистрибутивног система по правилу не може бити власник, нити развијати или управљати пунионицама за електрична возила, осим у случају да поседује пунионице искључиво за сопствену употребу.

Директива ЕУ 2019/944 Европског парламента и Већа од 5. јуна 2019. године о заједничким правилима за унутрашње тржиште електричне енергије и измени директиве 2012/27/ЕУ, је делимично пренета у Закон о изменама и допунама Закона о енергетици. Овим је уведен флексибилнији приступ прикључењу, у складу са чланом 42. Директиве ЕУ 2019/944, како би се избегли непотребни застоји у реализацији пројеката, а такође и непотребно инвестирање у преносну мрежу. Прописано је да оператор преносног система доноси правила за прикључење која одобрава Агенција за енергетику, а којим би се детаљно уредила поједина питања која су сада чест проблем код инвестиција у обновљиве изворе енергије.

Уредба (ЕЗ) број 2016/1952 Европског парламента и Савета од 26. октобра 2016. о Европској статистици цена природног гаса и електричне енергије и престанку важења Директиве број 2008/92.

Обрачун статистике цене електричне енергије и гаса је потпуно усклађен са захтевима Уредбе 2016/1952 Европског парламента и Савета од 26. октобра 2016. године о европској статистици цена природног гаса и електричне енергије и стављању ван снаге Директиве 2008/92/ЕЗ. Основни законски оквир за спровођење статистичких истраживања је Закон о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/09), Одлука о Програму званичне статистике у периоду од 2021. до 2025. године („Службени гласник РС“, број 24/21) и Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за сваку годину. У складу са тим није потребно доносити друге правне акте за спровођење ове Уредбе. Користи се изворна верзија Уредбе као методологија за статистику цена енергије.

Стање усаглашености са овим прописом је обрађено у Преговарачкој позицији за Преговарачко поглавље 18 - статистика.

II 1.d. Сигурност снабдевања

Уредба (ЕУ) 2017/1938 о мерама заштите сигурности снабдевања гасом и стављању ван снаге Уредбе 994/2010.

Уредба (ЕУ) 2017/1938 је делимично пренета Законом о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14 и 95/18 - други закон) и подзаконским актима овог закона Уредбом о утврђивању Превентивног акционог плана ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом („Службени гласник РС“, бр. 102/18) и Уредбом о утврђивању Кризног плана ради обезбеђења сигурности снабдевања природним гасом („Службени гласник РС“, бр. 102/18). Уредба Европског парламента и Савета 994/2010 о мерама заштите сигурности снабдевања природним гасом на основу које престаје да важи

Директива Савета 2004/67/ЕЗ која је претходила Уредби (ЕУ) 2017/1938 је у потпуности пренета наведеним актима.

Директива 2005/89/ЕЦ Европског парламента и Савета од 18. јануара 2006. године везано за мере обезбеђивања сигурности снабдевања електричне енергије и инвестиција у инфраструктуру је пренета Законом о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14 и 95/18 - други закон) и подзаконским актима овог закона.

Уредба ЕУ 2019/941 Европског парламента и Већа од 5. јуна 2019. године о приправности на ризике у сектору електричне енергије и стављању ван снаге Директиве 2005/89/ЕЗ, није пренета у национално законодавство.

II 1.e. Обновљиви извори енергије

Директива 2009/28/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. године о промовисању коришћења енергије из обновљивих извора и изменама и накнадном стављању ван снаге Директива 2001/77/ЕЗ и 2003/30/ЕЗ (консолидована верзија која узима у обзир Директиву 2015/1513 о измени Директиве 2009/28/ЕЗ) је пренета у национално законодавство доношењем Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14 и 95/18 – други закон) и кроз следеће подзаконске акте:

Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије, привременог повлашћеног произвођача и произвођача електричне енергије из обновљивих извора енергије („Службени гласник РС“, бр. 56/16, 60/17, 91/18);

Уредба о подстицајним мерама за производњу електричне енергије из обновљивих извора и из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије („Службени гласник РС“, бр. 56/16, 60/17 и 91/18);

Уредба о уговору о откупу електричне енергије („Службени гласник РС“, бр. 56/16 и 61/17);

Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2018. години („Службени гласник РС“, бр. 5/18);

Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2019. години („Службени гласник РС“, бр. 8/19);

Уредба о гаранцији порекла („Службени гласник РС“, бр. 82/17);

Уредба о критеријумима одрживости биогорива („Службени гласник РС“, бр. 89/19);

Уредба о уделу биогорива на тржишту („Службени гласник РС“, бр. 71/19), регулаторно повећање производње и потрошње биогорива;

Правилник о условима за биогорива („Службени гласник РС“, бр. 73/19);

Правилник о начину израчунавања и приказивања удела свих врста извора енергије у продатој електричној енергији („Службени гласник РС“, бр. 96/17);

Правилник о израчунавању удела обновљивих извора енергије („Службени гласник РС“, бр. 37/20).

Директива (ЕУ) 2018/2001 Европског парламента и Савета од 11. децембра 2018. године о промовисању коришћења енергије из обновљивих извора је у великој мери пренета посебним Законом о коришћењу обновљивих извора енергије („Службени

гласник РС“, бр. 40/21) и у Закон о изменама и допунама Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 40/21).

Република Србија је веома посвећена достизању обавезујућих циљева за 2030. годину који ће бити одређени Интегрисаним националним планом за енергетику и климу. Овај План се припрема на основу Анализе процене утицаја која је сачињена у оквиру ИПА пројекта.

Када је реч о Делегираној Уредби Комисије (ЕУ) 2019/807 од 13. марта 2019. о допуни Директиве (ЕУ) 2018/2001 Европског парламента и Савета у погледу одређивања сировина с високим ризиком од индиректних промена употребе земљишта за које је забележено знатно ширење производног подручја на земљиште с великим залихама угљеника и у погледу сертификације биогорива, текућих биогорива и горива из биомасе с ниским ризиком од индиректних промена употребе земљишта, она није пренесена у национално законодавство.

II 1.ф. Енергетска ефикасност

Директива Европског парламента и Савета 2012/27/ЕУ од 25. октобра 2012. године о енергетској ефикасности, изменама и допунама директива 2009/125/ЕЗ и 2010/30/ЕУ, те о престанку важења директива 2004/8/ЕЗ и 2006/32/ЕЗ са последњим изменама и допунама (у даљем тексту: ЕЕД) је делимично пренета у национално законодавство. Преношење је обухватило ревизије ЕЕД Директивом 2013/12/ЕУ, Директивом (ЕУ) 2018/844, Директивом (ЕУ) 2018/2002, Уредбом (ЕУ) 2018/1999, Делегираном Уредбом Комисије (ЕУ) 2019/826 и Директивом (ЕУ) 2019/944. Потпуно преношење постићи ће се кроз подзаконска акта, како је објашњено у III 1.ф.

ЕЕД је пренета кроз Закон о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије („Службени гласник РС“, број 40/21 - у даљем тексту: ЗЕЕРУЕ), који је ступио на снагу 30. априла 2021. године. ЗЕЕРУЕ је дефинисао правни основ за подзаконске акате чијим ће се доношењем остварити потпуна усклађеност са ЕЕД. Од 2013. године на снази је био Закон о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС“, број 25/13 - у даљем тексту: ЗЕКЕ) који је, са својим подзаконским актима већ делимично пренео одредбе ЕЕД која је тада била на снази. Подзаконски акти ЗЕКЕ остају на снази до доношења подзаконских аката на основу ЗЕЕРУЕ.

Од најзначајнијих новина које се односе на транспоновање ревидиране ЕЕД које су уведене кроз ЗЕЕРУЕ, циљеви у области енергетске ефикасности и мере за њихово постизање, биће одређени у наредном периоду кроз Интегрисани национални енергетски и климатски план (ИНЕКП), уместо кроз акционе планове за енергетску ефикасност. Законска основа за усвајање ИНЕКП дефинисана је Законом о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 40/21). ЗЕЕРУЕ предвиђа оснивање Управе за финансирање и подстицање енергетске ефикасности као органа у саставу Министарства рударства и енергетике уместо Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности који је био само буџетска линија којом се финансирају само пројекти у јавном сектору. Кроз делатност Управе у плану је да се поред финансирања пројекта у јавном сектору обезбеде финансијски подстицаји за остале секторе потрошње енергије укључујући домаћинства. Управа ће надгледати и проверавати уштеде енергије и смањења емисије CO₂ које су резултат њених активности. Закон уводи и обавезу рехабилитације одређеног

процента зграда централне власти (ЗЦВ) које ће бити одређене Програмом рехабилитације ЗЦВ и који треба да усвоји Влада. Законом је такође детаљније уређена област информисања крајњих купаца енергије о њиховим трошковима за енергију, подстицање високоефикасне когенерације путем фид-ин тарифа и тржишних премија итд. Законом је другачије уређена област енергетских прегледа, што ће омогућити њихову примену. Прегледи ће бити обавезни и за велика предузећа.

Законом није предвиђено увођење обавезујуће шеме за енергетску ефикасност, с обзиром на то да прописује да се обавезе по основу члана 7. ЕЕД остваре кроз алтернативне мере. Министарство је обавестило Секретаријат Енергетске заједнице званичним писаним обавештењем о модалитету за спровођење члана 7. ЕЕД кроз алтернативне мере за период 2017-2020. године, у складу са Одлуком Министарског савета Уговора о оснивању Енергетске Заједнице D/2015/08/МС-ЕнС. Потребан износ кумулативне уштеде енергије у крајњој потрошњи до 2020. године био је 317,5 ktoe. Кључне мере за постизање тог циља су биле мере које су се односиле на спровођење система енергетског менаџмента, активности Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности и кредитне линије међународних финансијских институција. Циљ до 2030. године дефинисаће се у ИНЕКП. У складу са чланом 7. ЗЕЕРУЕ, министар надлежан за енергетику одређује методологију за обрачун кумулативне уштеде енергије. У складу са чланом 9. ЗЕЕРУЕ, министар надлежан за енергетику прописује методологију за обрачун уштеде енергије која настаје спровођењем мера енергетске ефикасности. Члан 8. одређује извештавање о уштедама енергије. Члановима 7-9. успостављена је законска основа за спровођење Прилога V ЕЕД.

Индикативни циљ (члан 3 ЕЕД) у погледу енергетске ефикасности до 2020. године за Републику Србију утврђен је, у складу са одлуком број D/2015/08/МС-ЕнС Министарског савета Енергетске заједнице, од 14. августа 2015. године о имплементацији адаптиране ЕЕД, као максимална потрошња примарне и финалне енергије у оквиру документа „Програм остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период од 2017. до 2023. године“ (“Службени Гласник РС” број 104/2017).

На предлог Министарства рударства и енергетике, Закључком Владе број 05. бр. 337-6889/2018 од 9. августа 2018. године, Влада је утврдила списак зграда централне власти, у складу са чланом 5. ЕЕД, и који обухвата 56 зграда.

Имплементациона Одлука 2013/242/EU Комисије о формату за израду Националног акционог плана енергетске ефикасности у складу са Директивом ЕЕД - Одлука није више релевантна због Уредбе (ЕУ) 2018/1999 која је укинула израду Националних акционих планова енергетске ефикасности и уместо њих је предвиђена израда ИНЕКП.

У периоду од 2010 године Република Србија усвојила је три акциона плана за енергетску ефикасност (АПЕЕ) а припремљен је и нацрт 4. АПЕЕ у формату дефинисаном од стране Енергетске Заједнице а у складу са захтевима ЕЕД. На нацрт је добијена сагласност Секретаријата Енергетске заједнице и тренутно се налази у процедури прикупљања мишљења од стране надлежних органа државне управе. Његово усвајање очекује се до краја маја 2021. године. Према Нацрту 4. АПЕЕ, процењује се да је Република Србија остварила 88% од циља предвиђаног за период од 2010-2018. године.

Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) 2015/2402 од 12. Октобра 2015. године којом се ревидирају хармонизоване референтне вредности ефикасности за одвојену производњу

електричне и топлотне енергије у примени Директиве 2012/27/ЕУ Европског парламента и Савета која ставља ван снаге Имплементациону одлуку Комисије 2011/877/ЕУ, није пренета.

Директива Европског парламента и Савета 2010/31/ЕУ од 19. маја 2010. године о енергетској ефикасности зграда са последњим изменама и допунама (у даљем тексту ЕПБД) је делимично пренета.

ЕПБД је највећим делом у законодавство Републике Србије пренета регулативом из области планирања и изградње објеката и то кроз:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС” бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13-одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14 и 83/2018, 31/2019, 37/2019 и 9/2020). Потпуно усклађивање са ЕПБД је извршено у погледу дефинисања појма енергетског својства зграда и енергетске ефикасности зграда, дефинисања захтева да зграде буду пројектоване, изграђене, коришћене и одржаване у складу са захтеваним енергетским својствима, затим у погледу обавезности израде енергетског пасоша, успостављања система израде и издавања енергетских пасоша од стране независних стручњака (овлашћене организације), успостављање система контроле издатих пасоша кроз централни регистар који води Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Одредбе чл. 4. Закона о планирању и изградњи представљају правни основ за доношење Дугорочне стратегије за подстицање улагања у обнову националног фонда зграда, чиме се врши потпуно усклађивање са чл. 4. Директиве ЕЕД 2012/27/ЕУ (2013/12) и делимично усклађивање са чланом 2а Директиве 2010/31/ЕУ (2018/844), а у вези са чланом 53. Уредбе (ЕУ) 2018/1999 о управљању Енергетском унијом и деловањем у подручју климе.

- Правилник о енергетској ефикасности зграда („Службени гласник РС” број 61/11);

- Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Службени гласник РС” број 69/12 и 44/18 – др. закон).

Правилником о енергетској ефикасности зграда и Правилником о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда из 2011. године прописани су методологија за израчунавање енергетске ефикасности зграда, минимални захтеви енергетских својстава зграда и успостављен је систем енергетске сертификације зграда.

ЕПБД је мањим делом транспонована и кроз ЗЕКЕ и два правилника који се односе на контролу система за грејање и климатизацију, и то:

- Правилник о контроли система за грејање и о ближим условима које морају да испуњавају овлашћена правна лица за контролу система за грејање („Службени гласник РС”, број 58/16) и

- Правилник о контроли система за климатизацију („Службени гласник РС”, број 82/16).

ЗЕЕРУЕ је у складу са најновијим изменама ЕПБД прописао веће границе за спровођење обавезне контроле система за грејање и климатизацију, увео је обавезу да технички системи нестамбених зграда са инсталисаним капацитетима за грејање и климатизацију, преко 290 kW, треба да буду опремљени системима за аутоматску

регулацију и управљање под одређеним условима. Овим законом предвиђена је и обавезна сертификација зграда у јавној својини површине изнад 250 m².

Уредба (ЕУ) 2017/1369 Европског парламента и Савета од 4. јула 2017. године којим се утврђује оквир за означавање енергетске ефикасности и укида Директива 2010/30/ЕУ Европског парламента и Савета о навођењу потрошње енергије и других ресурса код производа који утичу на потрошњу енергије помоћу означавања и стандардних информација о производу, је делимично пренета у национално законодавство.

Република Србија је кроз ЗЕКЕ у потпуности била усклађена са Директивом 2010/30/ЕУ која је замењена Уредбом 2017/1369. На основу ЗЕКЕ у претходном периоду донети су следећи правилници којим је уређено означавање појединих врста производа:

- Правилник о означавању енергетске ефикасности електричних сијалица и светиљки („Службени гласник РС”, број 24/14) - усклађен са Делегираном уредбом 874/2012;

- Правилник о изменама Правилника о означавању енергетске ефикасности електричних сијалица и светиљки („Службени гласник РС”, број 59/20) – делимично усклађен са Делегираном уредбом 2019/2015;

- Правилник о означавању енергетске ефикасности телевизора („Службени гласник РС”, број 24/14) - усклађен са Делегираном уредбом 1062/2010;

- Правилник о означавању енергетске ефикасности уређаја за климатизацију („Службени гласник РС”, број 24/14) - усклађен са Делегираном уредбом 626/2011;

- Правилник о означавању енергетске ефикасности пећница и напа за домаћинство („Службени гласник РС”, број 19/17) - усклађен са Делегираном уредбом 65/2014;

- Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за сушење веша са бубњем за домаћинство („Службени гласник РС”, број 24/17) - усклађен са Делегираном уредбом 392/2012;

- Правилник о означавању енергетске ефикасности грејача простора, комбинованих грејача, комплета грејача простора, опреме за регулацију температуре и соларног уређаја и комплета комбинованог грејача, опреме за регулацију температуре и соларног уређаја („Службени гласник РС”, број 17/18) - усклађен са Делегираном уредбом 811/2013;

- Правилник о означавању енергетске ефикасности грејача воде, резервоара топле воде и комплета грејача воде и соларног уређаја („Службени гласник РС”, број 67/18) - усклађен са Делегираном уредбом 812/2013.

Законски оквир у Републици Србији је делимично усклађен са Уредбом (ЕУ) 2017/1369. Члан 63. ЗЕЕРУЕ прописује стављање на тржиште или у употребу енергената који су обухваћени актима из области енергетског означавања. Члан 134. прописује обавезу добављача и трговаца да постигну усаглашеност са захтевима енергетског означавања које мора да буде успостављено у складу са чланом 63. Уредбе о означавању. Иако нова Уредба још увек није усвојена, Уредба о врстама производа за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса („Службени гласник РС“, бр. 80/16 од 29. септембра 2016) још је на снази и прописује обавезу добављача и трговаца која се не разликује много у поређењу са новом Уредбом. У складу са истим чланом 63,

Влада усваја Уредбу која ће транспоновати Уредбу 2017/1369, а Министар усваја Правилнике који преносе појединачне делегиране акте за појединачне производе. Планови за усвајање Уредбе 2017/1369 описани су у III 1ф. Није планирано преношење делегираних уредби које прописују означавање у складу са 2010/30/ЕУ, које до сада нису пренесене у Србији и које ће бити замењене у ЕУ до августа 2023. године, како би се избегла конфузија на тржишту. Уместо тога, биће прописане нове енергетске ознаке, у складу са Уредбом 2017/1369.

Иако је законски оквир Републике Србије у овом тренутку само делимично усклађен са Уредбом (ЕУ) 2017/1369, до сада су донети и правилници којим је уређено означавање појединих уређаја новим ознакама енергетске ефикасности, и то:

- Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за прање судова у домаћинству („Службени гласник РС”, број 43/21) – усклађен је са Делегираном Уредбом 2019/2017, а заменио је претходни правилник који је био усклађен са Уредбом 1059/2010;

- Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за прање веша у домаћинству и машина за прање и сушење веша у домаћинству („Службени гласник РС”, број 43/21) – усклађен је са Делегираном Уредбом 2019/2014, а заменио је претходни правилник који је био усклађен са Уредбом 1061/2010;

- Правилник о означавању енергетске ефикасности расхладних уређаја („Службени гласник РС”, број 43/21) – усклађен је са Делегираном Уредбом 2019/2016, а заменио је претходни правилник који је био усклађен са Уредбом 1060/2010.

Кровни закон који се односи на област техничких прописа и који регулише материју која није обухваћена појединачним законским решењима Закона о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије је Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 49/21) који је у надлежности Министарства привреде.

Уредба (ЕУ) 2020/740 Европског парламента и Савета од 25. маја 2020. године о означавању гума у погледу ефикасности потрошње горива и других параметара, измени Уредбе (ЕУ) 201/1369 и стављање ван снаге Уредбе (ЕЗ) број 1222/2009 је делимично пренета у национално законодавство.

Члан 65. ЗЕЕРУЕ прописује стављање на тржиште пнеуматика класе Ц1, Ц2 и Ц3 ако су исправно означени. ЗЕЕРУЕ такође прописује усвајање Правилника, од стране Министра, који ће ближе одредити захтеве за означавање пнеуматика. Усвајањем овог Правилника, постићи ће се пуно транспоноване 2020/740. Планови за усвајање представљени су у III 1.ф.

Директива 2009/125/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 21. Октобра 2009. године о успостављању оквира за постављање екодизајн захтева за производе који утичу на потрошњу енергије је делимично пренета. Члан 66. уводи успостављање захтева екодизајна производа који утичу на потрошњу енергије и стављање усаглашених производа на тржиште и у употребу. Члан 135. прописује обавезу произвођача или њихових заступника да постигну усаглашеност производа. Исти члан предвиђа поступке за

неусаглашене производе. Детаљне обавезе у ланцу снабдевања, као и ознака усаглашености, изјава о усклађености и остали релевантни елементи 2009/125/ЕЗ треба да буду прописани Уредбом Владе, како је прописано чланом 66. Мере за спровођење усвојиће Министар, као и Правилнике. Планови за усвајање представљени су у Ш 1.ф.

II 1.г. Међународни споразуми

Приступање Уговору о Енергетској повељи.

Република Србија је 2015. године прихватила и потписала Међународну енергетску повељу, чиме је Република Србија потврдила статус посматрача у међународној организацији Енергетска повеља.

II 1.х. Нуклеарна енергија

У Републици Србији је на снази Закон о забрани изградње нуклеарних електрана у Савезној Републици Југославији („Службени лист СРЈ”, број 12/95 и „Службени гласник РС”, број 85/05 – др. закон) којим је забрањена изградња нуклеарних електрана, постројења за производњу нуклеарног горива и постројења за прераду исслуженог нуклеарног горива за нуклеарне електране.

Закон о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 95/18 и 10/19) је усвојен у децембру 2018. године и делимично је усклађен са одредбама директива ЕУ:

1. Директива Савета 2013/59/Еуратом од 5. децембра 2013. године којом се утврђују основни сигурносни стандарди за заштиту од опасности које потичу од излагања јонизујућем зрачењу, и о стављању ван снаге Директива 89/618/Еуратом, 90/641/Еуратом, 96/29/Еуратом, 97/43/Еуратом и 2003/122/Еуратом

2. Директива Савета 2013/51/Еуратом од 22. октобра 2013. године о утврђивању захтева за заштиту здравља становништва од радиоактивних супстанци у води намењеној за људску потрошњу

3. Директива Савета 2009/71/Еуратом од 25. јуна 2009. године о успостављању оквира Заједнице за нуклеарну сигурност нуклеарних објеката

4. Директива Савета 2014/87/Еуратом од 8. јула 2014. године о измени Директиве 2009/71/Еуратом о успостављању оквира Заједнице за нуклеарну сигурност нуклеарних објеката

5. Директива Савета 2011/70/Еуратом од 19. јула 2011. године о успостављању оквира Заједнице за одговорно и сигурно управљање исслуженим горивом и радиоактивним отпадом

6. Директива Савета 2006/117/Еуратом о надзору и контроли пошилики радиоактивног отпада и исслуженог горива

II 1.и. Еуратом: Заједница, Уговор, Директива Савета 2009/71/Еуратом од 25. јуна 2009. године о нуклеарној сигурности нуклеарних постројења и приступање међународним конвенцијама

Обзиром да је Уговор о Еуратому акт примарног законодавства ЕУ, да се непосредно примењује, што подразумева аутоматско важење у државама чланицама, никакви домаћи правни акти неће бити потребни да би Уговор о Еуратому важио на територији Републике Србије када постане држава чланица ЕУ. Прописи који се доносе у овој области морају бити усаглашени са Уговором о Еуратому, као примарним извором права ЕУ.

Законодавни оквир ЕУ у области нуклеарне сигурности представљен на експланаторном скринингу чине:

1) Директива Савета 2009/71/Еуратом од 25. јуна 2009. године о успостављању оквира Заједнице за нуклеарну сигурност нуклеарних објеката (пречишћена верзија)

2) Директива Савета 2014/87/Еуратом од 8. јула 2014. године о измени Директиве 2009/71/Еуратом о успостављању оквира Заједнице за нуклеарну сигурност нуклеарних објеката¹

Закон о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 95/18 и 10/19) је скоро потпуно усклађен (91%) са Директивама 2009/71/Еуратом и 2014/87/Еуратом.

Европска заједница за атомску енергију (ЕУРАТОМ) је члан следећих међународних конвенција:

3) Конвенција о физичкој заштити нуклеарног материјала (Одлука Савета од 9. јуна 1980. године којом се одобрава закључак Комисије о овој конвенцији; Приступање Еуратом-а ступило на снагу 6. октобра 1991. године)

Република Србија је сукцесијом преузела Закон о ратификацији Конвенције о физичкој заштити нуклеарног материјала („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори” 9/1985).

Република Србија је усвојила Закон о потврђивању измена и допуна Конвенције о физичкој заштити нуклеарног материјала „Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори” 4/2016)

4) Конвенција о нуклеарној сигурности (Одлука Комисије 1999/819/Еуратом од 16. новембра 1999. године о приступању Еуратома овој конвенцији; Приступање Еуратом-а је ступило на снагу 30. априла 2000. године)

¹ Директива је усвојена након билатералног скрининга али имајући у виду чињеницу да представља амандман на Директиву Савета 2009/71/Еуратом наведена је у овом прегледу.

Република Србија је усвојила Закон о потврђивању Конвенције о нуклеарној сигурности („Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори“ 10/2017).

5) Заједничка конвенција о сигурности управљања истрошеним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом (Одлука Комисије 2005/10/Еуратом од 14. јуна 2005. године о приступању Еуратома овој конвенцији; Приступање Еуратом-а је ступило на снагу 2. јануара 2006. године)

Република Србија је усвојила Закон о потврђивању Заједничке Конвенције о сигурности управљања истрошеним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом („Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори“ 10/2017).

6) Конвенција о раном обавештавању о нуклеарним несрећама (Одлука Комисије 2005/844/Еуратом од 25. новембра 2005. године о приступању Еуратома овој конвенцији; Приступање Еуратом-а је ступило на снагу 14. децембра 2006. године)

Република Србија је сукцесијом преузела Уредбу о ратификацији Конвенције о раном обавештавању о нуклеарним несрећама („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори” 15/1989)

7) Конвенција о пружању помоћи у случају нуклеарних несрећа или радиолошке опасности (Одлука Комисије 2005/845/Еуратом од 25. новембра 2005. године о приступању Еуратом-а овој конвенцији; Приступање Еуратом-а је ступило на снагу 14. децембра 2006. године)

Република Србија је сукцесијом преузела Закон о ратификацији Конвенције о пружању помоћи у случају нуклеарних несрећа или радиолошке опасности („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори” 4/1991). Списак релевантних билатералних споразума које је Република Србија закључила или преузела наслеђивањем дат је у Прилогу 1.

II 1.ј. Заштита од зрачења

Законодавни оквир ЕУ представљен на експланаторном скринингу чини:

1) Уговор о оснивању Европске заједнице за атомску енергију (2010/С 84/01), чл. 35 и 36.

Чланови 35 и 36 Уговора о оснивању Европске заједнице за атомску енергију захтевају да земље чланице имају успостављен систем тј. институције које могу да обављају континуални мониторинг нивоа радиоактивности у ваздуху, води и земљи у складу са основним стандардима сигурности, право Европске комисије да приступа наведеним институцијама и има могућност верификације њиховог рада и ефикасности као и да захтева од земаља чланица да информације о нивоу радиоактивности достављају Комисији како би била информисана о нивоу излагања популације.

Усклађеност са члановима 35 и 36. Уговора о оснивању Европске заједнице за атомску енергију је делимична.

2) Директива Савета 2013/59/Еуратом од 5. децембра 2013. године којом се утврђују основни сигурносни стандарди за заштиту од опасности које потичу од излагања јонизујућем зрачењу, и о стављању ван снаге Директива 89/618/Еуратом, 90/641/Еуратом, 96/29/Еуратом, 97/43/Еуратом и 2003/122/Еуратом

Директива је делимично усклађена (45%) кроз Закон о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени. гласник РС“, бр. 95/18 и 10/19).

3) Одлука Савета 87/600/Еуратом од 14. децембра 1987. године о договорима Заједнице у вези са раном разменом информација у случају ванредног радиолошког догађаја

Потписивање Споразума између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (Есуре) (2003/С 102/02) је у поступку. Потписивањем овог споразума успоставиће се и практични аранжмани за имплементацију Одлуке Савета 87/600/ЕУРАТОМ.

4) Уредба Комисије (ЕУРАТОМ) 770/90 од 22. марта 1990. године којом се прописују максимално дозвољени нивои радиоактивне контаминације након нуклеарног акцидента или у сваком другом случају радиолошке опасности

5) Уредба Комисије број 616/2000 од 20. марта 2000. године о измени Уредбе (ЕЕС) број 737/90 о условима који уређују увоз пољопривредних производа пореклом из трећих земаља након акцидента у нуклеарној електрани у Чернобиљу

6) Уредба Комисије (ЕК) 1661/1999 од 27. јула 1999. године којом се утврђују детаљна правила за примену Уредбе Комисије (ЕЕС) број 737/90 о условима који уређују увоз пољопривредних производа пореклом из трећих земаља након акцидента у нуклеарној електрани у Чернобиљу

Уредбе 4)-6) нису више на снази.

7) Уредба Савета (ЕЗ) број 1609/2000 од 24. јула 2000. године којом се утврђује листа производа изузетих од примене Уредбе Савета (ЕЕЗ) број 737/90 о условима који уређују увоз пољопривредних производа пореклом из држава нечланица након акцидента у нуклеарној електрани у Чернобиљу

Замењена је са:

Уредбом Комисије (ЕУ) 2020/1158 од 5. августа 2020. године о условима којима се уређује увоз хране и хране за животиње који потичу из трећих земаља након акцидента у нуклеарној електрани у Чернобиљу

Уредба 2020/1158 се односи на дозвољене нивое радиоактивности у храни која се увози у Европску унију из трећих земаља након акцидента у Чернобиљу. Правилником о границама садржаја радионуклида у води за пиће, животним намирницама, сточној храни, лековима, предметима опште употребе, грађевинском материјалу и другој роби која се ставља у промет („ Службени гласник РС“, број 36/18) дефинисане су границе садржаја цезијума-137 које су у сагласности са границом ефективне дозе за становништво. Домаћим прописима није посебно одређена граница садржаја радионуклида у намирницама које се увозе после акцидента у Чернобиљу. Одредбе Уредбе се делимично примењују на основу Правилника.

8) Уредба Савета (Еуратом) број 1493/93 од 8. јуна 1993. године о пошљкама радиоактивног материјала између држава чланица

Уредба је делимично пренета у Закон о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 95/18 и 10/19).

9) Директива Савета 2013/51/Еуратом од 22. октобра 2013. године о утврђивању захтева за заштиту здравља становништва од радиоактивних супстанци у води намењеној за људску потрошњу

Директива је делимично усклађена кроз Правилник о границама садржаја радионуклида у води за пиће, животним намирницама, сточној храни, лековима, предметима опште употребе, грађевинском материјалу и другој роби која се ставља у промет („ Службени гласник РС“, број 36/18).

10) Уредба Савета (Еуратом) број 3954/87 од 22. децембра 1987. године којом се утврђују максимални дозвољени нивои радиоактивне контаминације прехранбених производа и сточне хране после нуклеарног акцидента или у случају неког другог ванредног радиолошког догађаја

Ова Уредба је замењена са:

Уредба Савета (Еуратом) број 2016/52 од 15. јануара 2016. године којом се утврђују максимални дозвољени нивои радиоактивне контаминације прехранбених производа и сточне хране после нуклеарног акцидента или у случају неког другог ванредног радиолошког догађаја и о стављању ван снаге Уредбе (Еуратом) број 3954/87 и Уредби Комисије (Еуратом) број 944/89 и (Еуратом) број 770/90

Границе садржаја радионуклида у храни, храни за животиње и ређе коришћеној храни после нуклеарног акцидента као и листа ређе коришћене хране које су дате у овој уредби усклађене су кроз Правилник о границама садржаја радионуклида у води за пиће, животним намирницама, сточној храни, лековима, предметима опште употребе, грађевинском материјалу и другој роби која се ставља у промет („ Службени гласник РС“, број 36/18). Одредбе Уредбе се делимично примењују на основу Правилника.

II 1.к. Радиоактивни отпад и управљање истрошеним горивом

Законодавни оквир ЕУ у области управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом представљен на експланаторном скринингу сачињава:

1) Директива Савета 2011/70/Еуратом од 19. јула 2011. године о успостављању оквира Заједнице за одговорно и сигурно управљање ислуженим горивом и радиоактивним отпадом

Директива је потпуно усклађена кроз Закон о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 95/18 и 10/19).

2) Директива Савета 2006/117/Еуратом од 20. новембра 2006. године о надзору и контроли пошилики радиоактивног отпада и ислуженог горива

Директива је делимично усклађена (41%) кроз Закон о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 95/18 и 10/19).

3) Препорука Комисије 2006/851/Еуратом од 24. октобра 2006. године о управљању финансијским средствима за декомисију нуклеарних постројења, истрошено гориво и радиоактивни отпад

Препорука 3) је делимично усклађена кроз Закон о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 95/18 и 10/19).

Такође потребно је узети у обзир:

4) Одлуку Комисије 2008/312/Еуратом од 5 марта 2008. године о успостављању стандардног документа за надзор и контролу пошилики радиоактивног отпада и ислуженог нуклеарног горива из Директиве Савета 2006/117/Еуратом

Одлука Комисије 2008/312/Еуратом није пренета у правни систем Републике Србије.

II 1.л. Примена гаранција

Законодавни оквир ЕУ у области примене гаранција представљен на експланаторном скринингу сачињава:

1) Уредба Комисије (Еуратом) број 302/2005 од 8. фебруара 2005. године о примени Еуратом гаранција

2) 78/164/Еуратом - Споразум између Краљевине Белгије, Краљевине Данске, Савезне Републике Немачке, Ирске, Републике Италије, Великог Војводства Луксембург, Краљевине Холандије, Европске заједнице за атомску енергију и Међународне агенције за атомску енергију којим се спроводи члан III ст. 1. и 4. Уговора о неширењу нуклеарног оружја - Протокол

3) 1999/188/Еуратом - Протокол уз Споразум између Републике Аустрије, Краљевине Белгије, Краљевине Данске, Републике Финске, Савезне Републике Немачке, Републике Грчке, Ирске, Републике Италије, Великог Војводства Луксембурга, Краљевине Холандије, Републике Португал, Краљевине Шпаније, Краљевине Шведске, Европске заједнице за атомску енергију и Међународне агенције за атомску енергију о спровођењу члана III ст. 1. и 4. Уговора о неширењу нуклеарног оружја

Република Србија је сукцесијом преузела Закон о ратификацији Уговора о неширењу нуклеарног оружја („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори” 10/1970), Закон о ратификацији Споразума између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја („Службени лист СФРЈ” 67/1973) и Уредбу о ратификацији Статута Међународне агенције за атомску енергију („Службени лист ФНРЈ – Међународни уговори“ бр. 1/1958). Република Србија је усвојила Закон о потврђивању Додатног протокола између Републике Србије и Међународне агенције за атомску енергију уз Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне Агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја („Службени гласник РС – Међународни уговори“ 10/2018).

Одредбе докумената 1)-3) су у највећем делу преузете у правни систем Републике Србије и биће у потпуности испуњене пре ступања у чланство. Приступањем Европској унији Република Србија је у обавези да повуче потписане споразуме са МААЕ о примени гаранција и додатног протокола те да приступи споразумима закљученим између Еуроатом-а и МААЕ. Начин и форма вођења евиденције о нуклеарним материјалима и повезаним активностима у складу са одредбама наведених споразума је идентична, те не захтева додатно прилагођавање. Основна разлика између споразума је начин и механизам извештавања који поред садашњих страна - Републике Србије и МААЕ – уводи Комисију (Еуратом гаранције) као главни контакт МААЕ и обезбеђује већину извештавања које захтева МААЕ. Такође, приступањем ЕУ, нуклеарни материјали и повезане активности постају предмет инспекцијског надзора Еуратом.

4) 2006/40/Еуратом - Препорука Комисије од 15. децембра 2005. године о смерницама за примену Уредбе бр. 302/2005 о примени Еуратом заштитних мера нуклеарне сигурности;

5) 2009/120/Еуратом - Препорука Комисије од 11. фебруара 2009. године о примени система вођења евиденције и контроле нуклеарних материјала од стране оператора нуклеарних објеката;

Препоруке 4) и 5) нису пренете нити имплементиране.

II 1.м. Снабдевање горивом

Законодавни оквир ЕУ у области снабдевања горивом који је представљен на експанаторном скринингу састоји се од следећег:

Уговор о оснивању Европске заједнице за атомску енергију (Уговор о Еуратому), Поглавље 6, а посебно чланови 1, 2, 52-76, 80, 86-91, 171, 195 и 197, које није транспоновано у национално законодавство.

Секундарно законодавство ЕУ у области снабдевања горивом састоји се од следећег:

Комисија ЕЗАЕ: Одлука о одређивању датума када Агенција за снабдевање Еуратома преузима своје дужности и о одобрењу Правила Агенције од 5. маја 1960. године о одређивању начина балансирања понуде и потражње за рудама, сировинама, и посебним фисибилним материјалима;

Агенција за снабдевање ЕЗАЕ: Правила Агенције за снабдевање Европске заједнице за атомску енергију од 5. маја 1960. године о одређивању начина балансирања понуде и потражње за рудама, сировинама и посебним фисибилним материјалима (СЛ 32, 11.5.1960, стр. 777), измењена и допуњена следећим:

Уредбом о Агенцији за снабдевање Европске заједнице за атомску енергију о измени Правила Агенције за снабдевање од 5. маја 1960. о одређивању начина балансирања понуде и потражње за рудама, сировинама и посебним фисибилним материјалима;

Уредба Комисије (Еуратом) бр. 66/2006 од 16. јануара 2006. године о изузећу преноса малих количина руда, сировина и посебних фисибилних материјала од примене правила поглавља о снабдевању;

Одлука Савета 2008/114/Еуратом од 12. фебруара 2008. године о утврђивању Статута Агенције за снабдевање Еуратома,

Одлука Комисије 93/428/Еуратом од 19. јула 1993. године о поступку примене другог става Члана 53. ЕЗАЕ Уговора (аутентичан је само текст на португалском језику);

Одлука Комисије 94/285/Еуратом од 21. фебруара 1994. године о поступку у примени другог става Члана 53. Уговора о Еуратому (аутентичан је само текст на немачком језику).

Овај део није транспонован у национално законодавство.

II.2. Институционални оквир

II 2.a. Опште

Органи одговорни за преношење Уредбе (ЕУ) 2018/1999 Европског парламента и Савета од 11. децембра 2018. године су Министарство рударства и енергетике и Министарство заштите животне средине.

Министарство рударства и енергетике је орган надлежан за дефинисање енергетске политике Републике Србије.

У Министарству рударства и енергетике, Одсек за стартешко планирање у енергетици систематизована су два радна места на којима се, поред осталих послова,

обављају послови у вези са израдом стратешких докумената и праћењем реализације енергетске политике. Од ова два радна места, једно радно место је упражњено.

Министарство заштите животне средине је надлежно за дефинисање политике у области заштите животне средине и климатских промена. У Министарству заштите животне средине формирано је Одељење за климатске промене са две уже организационе јединице (Група за ублажавање климатских промена и Група за прилагођавање климатским променама), са два запослена од укупно седам систематизованих радних места.

II 2.б. Угљоводоници

Орган одговоран за преношење Регулative (ЕУ) 2964/95 и Одлуке Комисије 1999/280/ЕК је Министарство рударства и енергетике. Органи одговорни за спровођење наведене Регулative и Одлуке су:

- Министарство рударства и енергетике је орган надлежан за прикупљање и обраду информација о трошковима снабдевања сировом нафтом, цени производње сирове нафте, као и ценама деривата нафте на тржишту Републике Србије. У Сектору за нафту и гас систематизована су два радна места на којима се, поред осталих послова, обављају послови у вези са прикупљањем, праћењем и обрадом података о нафти и дериватима нафте. Од ова два радна места, једно радно место је упражњено.

- Републички завод за статистику је орган надлежан за доставу података о нафти и дериватима нафте статистичком заводу Европске Уније Еуростату. У оквиру Групе за статистику енергетике Републичког завода за статистику ангажован је један запослени службеник који ради на пословима о нафти и дериватима нафте.

За преношење и спровођење Директиве ЕУ 119/2009 надлежно је Министарство рударства и енергетике - Управа за резерве енергената која као орган управе у саставу обављање послова који се односе на обавезне резерве. Административни капацитет у овом моенту није задовољавајући.

За преношење и примену правних тековина ЕУ у вези са Директивом 94/22/ЕЗ и Директивом 2013/30/ЕС, одредбе чланова 20-22. надлежан је Сектор за геологију и рударство Министарства рударства и енергетике у коме има 13 запослених.

II 2.ц. Унутрашње енергетско тржиште

Органи одговорни за преношење Директива 2009/73/ЕЗ су Министарство рударства и енергетике и Агенција за енергетику Републике Србије. Унутар Сектора за нафту и гас систематизована су три радна места, на којима се поред осталих послова, обављају нормативни послови. Од ова три радна места једн радно место је упражњено.

Органи одговорни за спровођење наведене директиве су:

- Министарство рударства и енергетике - надлежно за праћење и надзор над применом закона и прописа који се односе на природни гас, између осталог, издаје енергетске дозволе, даје мишљење о утицају на сигурност снабдевања приликом сертификације оператора транспортног система који контролише једно или више лица из треће земље или трећих земаља, даје мишљење на акт о изузећу за нову инфраструктуру у области природног гаса. У Министарству рударства и енергетике, Сектор за нафту и гас, систематизовано је шест радних места на којима се обављају послови везани за издавање

енергетских дозвола и наведених мишљења. Од ових шест радних места, два радна места су упражњена.

- Агенција за енергетику Републике Србије је оперативна од 2005. године. Агенција је самосталан правни субјект и функционално је независна од било ког државног органа, као и од свих организација и лица која се баве енергетским делатностима. Агенција има сопствене изворе финансирања, независне од државног буџета.

Агенција има 46 запослених (укључујући 5 чланова Савета), од којих се 25 ефективно баве питањима транспоновања и имплементације правних тековина ЕУ.

Надлежности Агенције су утврђене Законом о енергетици, којим је транспонован 3. Пакет прописа о унутрашњем тржишту енергије у ЕУ. Главни послови АЕРС су везани за мрежне тарифе, раздвајање, надзор над енергетским компанијама, заштита потрошача, специфични послови надзора у случају примене модела раздвајања оператора система ИСО и ИТО и др. АЕРС је овлашћен и да доноси обавезујуће одлуке, испитује функционисање тржишта енергије, захтева достављање информација од енергетских предузећа, покрене поступак пред судом због неизвршења обавеза из закона и одлучује по жалбама везаним за приступ мрежама и прикључење на мреже.

- оператори транспортног система природног гаса.

- оператори дистрибутивног система природног гаса.

Органи одговорни за преношење и спровођење Уредбе бр. 715/2009 су Министарство рударства и енергетике, Агенција за енергетику Републике Србије, оператори транспортног система природног гаса, оператори дистрибутивног система природног гаса и оператор складишта природног гаса.

Министарство рударства и енергетике (Сектор за нафту и гас) је орган надлежан за припрему, праћење и надзор над применом закона и прописа који се односе на гас. Унутар Сектора за нафту и гас систематизована су три радна места на којима се, поред осталих послова, обављају нормативни послови. Од ова три радна места, једно радно место је упражњено.

Агенција за енергетику Републике Србије (институционални оквир Агенције је дат раније у тексту у оквиру описа надлежности органа задужених за спровођење Директиве 2009/73/ЕЗ у пододељку II 2.ц.).

Органи одговорни за преношење Уредбе ЕУ 1227/2011 о целовитости и транспарентности veleпродајног тржишта енергије су Министарство рударства и енергетике, Агенција за енергетику Републике Србије, оператори транспортног система, оператор преносног и оператор дистрибутивног система, а органи одговорни за спровођење Уредбе ЕУ 1227/2011 су Агенција за енергетику, учесници на тржишту електричне енергије и учесници на тржишту природног гаса.

Органи одговорни за преношење Уредбе ЕУ бр. 347/2013 су Министарство рударства и енергетике, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (кроз Преговарачко поглавље 21) и Министарство заштите животне средине.

Органи одговорни за спровођење Уредбе ЕУ бр. 347/2013 су Министарство рударства и енергетике, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (кроз Преговарачко поглавље 21), Министарство заштите животне средине, Агенција за

енергетику, оператор преносног и дистрибутивног система електричне енергије и оператор транспортног система природног гаса.

Органи одговорни за преношење Уредби комисије ЕУ 2015/703, ЕУ 2017/459, ЕУ 2017/460 и ЕУ 312/2014 су Министарство рударства и енергетике, Агенција за енергетику Републике Србије и оператори транспортног система. Унутар Сектора за нафту и гас систематизована су три радна места на којима се, поред осталих послова, обављају нормативни послови. Од ова три радна места, једно радно место је упражњено.

Органи одговорни спровођење Уредби комисије ЕУ 2015/703, ЕУ 2017/459, ЕУ 2017/460 и ЕУ 312/2014) су Агенција за енергетику и оператори транспортног система.

Органи одговорни за преношење Директиве 2009/72/ЕЗ су Министарство рударства и енергетике, Агенција за енергетику Републике Србије и привредни субјекти из области електроенергетике. Унутар Сектора за електроенергетику систематизована су четири радна места на којима се, поред осталих послова, обављају нормативни послови.

Органи одговорни за спровођење наведене директиве су:

- Министарство рударства и енергетике, Сектор за електроенергетику систематизовано је 16 радних места на којима се обављају наведени послови, од чега је 7 попуњено.

- Агенција за енергетику Републике Србије (институционални оквир Агенције је дат раније у тексту у оквиру описа надлежности органа задужених за спровођење Директиве 2009/73/ЕЗ у пододељку II 2.ц.).

- Оператор преносног система електричне енергије;

- Оператор дистрибутивног система електричне.

Органи одговорни за преношење и спровођење Уредбе бр. 714/2009 су Министарство рударства и енергетике, Агенција за енергетику Републике Србије и оператор преносног система.

Министарство рударства и енергетике је орган надлежан за припрему, праћење и надзор над применом закона и прописа који се односе на електричну енергију. Унутар Сектора за електроенергетику систематизована су четири радна места на којима се, поред осталих послова, обављају нормативни послови.

Агенција за енергетику Републике Србије (институционални оквир Агенције је дат раније у тексту у оквиру описа надлежности органа задужених за спровођење Директиве 2009/73/ЕЗ у пододељку II 2.ц.).

Органи одговорни за преношење Уредбе ЕУ 838/2010 су Министарство рударства и енергетике, Агенција за енергетику Републике Србије и оператор преносног система, а за њено спровођење одговорни су Агенција за енергетику и оператор преносног система.

Органи одговорни за преношење Уредбе ЕУ бр. 543/2013 су Агенција за енергетику и оператор преносног система електричне енергије, а органи одговорни спровођење ове уредбе су Агенција за енергетику, оператор преносног система електричне енергије и корисници система који морају достављати податке.

Органи одговорни за преношење Уредби комисије ЕУ 2016/631, ЕУ 2016/1388, ЕУ 2016/1447 су Министарство рударства и енергетике, Агенција за енергетику Републике Србије, оператор преносног система и оператор дистрибутивног система.

Унутар Сектора за електроенергетику систематизована су четири радна места на којима се, поред осталих послова, обављају нормативни послови.

Органи одговорни за спровођење Уредби комисије ЕУ 2016/631, ЕУ 2016/1388, ЕУ 2016/1447 су Агенција за енергетику, оператор преносног система, оператор дистрибутивног система, корисници система.

За спровођење Уредбе (ЕЗ) број 2016/1952 надлежан је Републички завод за статистику. У оквиру Одељења за статистику цена Републичког завода за статистику ангажован је један запослени службеник који се ефективно бави спровођењем Уредбе (ЕЗ) број 2016/1952. За имплементацију наведене Уредбе успостављена је одговарајућа институционална структура и постоје адекватни капацитети.

II 2.д. Сигурност снабдевања

Орган одговоран за преношење Уредбе бр. 2017/1938 је Министарство рударства и енергетике.

Органи одговорни спровођење Уредбе бр. 2017/1938 су: Влада; Министарство рударства и енергетике; Посебна радна група за праћење сигурности снабдевања енергијом и енергентима Министарства рударства и енергетике; Оператор транспортног система (Транспортгас Србија д.о.о.); Снабдевачи природним гасом; Републичка дирекција за робне резерве; Јавно предузеће „Електропривреда Србије”; Оператор преносног система (АД „Електро mreжа Србије”); Велики купци природног гаса; Оператори транспортних, односно дистрибутивних система природног гаса; Оператор складишта природног гаса; 12) енергетски субјекти који обављају делатност производње електричне енергије и/или комбиноване производње електричне и/или топлотне.

Орган одговоран за преношење и спровођење Директиве 2005/89/ЕЗ је Министарство рударства и енергетике.

Министарство рударства и енергетике је орган надлежан за припрему, праћење и надзор над применом закона и прописа који се односе на сигурност снабдевања. Министарство сваке године сачињава Извештај о сигурности снабдевања за претходну годину и доставља га надлежном одбору Народне скупштине и Секретаријату Енергетске заједнице. Унутар Сектора за електроенергетику систематизована су четири радна места на којима се, поред осталих послова, обављају нормативни послови.

II 2.е. Обновљиви извори енергије

Орган одговоран за преношење Директиве 2009/28/ЕУ (консолидована верзија) у законодавни оквир сектора енергетике је Министарство рударства и енергетике, осим за део Директиве који се односи на биогорива који је пренесен усвајањем подзаконских аката о биогоривима и који су припремљени заједно с Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Орган одговоран за преношење Директиве (ЕУ) 2018/2001 као и за припрему, праћење и надзор над применом закона и прописа који се односе на коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ) је Министарство рударства и енергетике. Унутар Сектора за зелену енергију систематизовано је пет радних места на којима се, поред осталих послова, обављају и нормативни послови.

Од октобра 2020. године Одељење за ОИЕ Министарства рударства и енергетике трансформисано је у Сектор за зелену енергију, којим руководи помоћник министра чиме је дат већи значај пословима обновљивих извора енергије. Од предвиђених пет радних места у овом сектору сада је попуњено три.

Проблеми који постоје у вези са јачањем административних капацитета препознати су још у време важења прописа који је ограничавао број запослених у сваком органу. У том смислу, предузимане су мере за планирање и задржавање радних места као и додатни број извршилаца. Међутим, како се ради о уско специјализованим кадровима стручних профила веома их је тешко запослити у органу државне управе и поред свих уложених напора. Примећено је да постоји отпор ових кадрова према запошљавању у органе државне управе, као и прелазак постојећих у јавна предузећа и привредна друштва из материјалних разлога.

Органи одговорни за спровођење наведене Директиве 2018/2001/ЕУ су следећи:

Министарство рударства и енергетике је одговорно за спровођење Директиве кроз спровођење Закона о обновљивим изворима енергије и будућих подзаконских аката издавањем релевантних дозвола на захтев странке ако су испуњени услови утврђени Законом о ОИЕ и будућим подзаконским актима;

Агенција за енергетику Републике Србије (институционални оквир Агенције је дат раније у тексту у оквиру описа надлежности органа задужених за спровођење Директиве 2009/73/ЕЗ у пододељку II 2.ц.).

Оператор преносног система електричне енергије (АД ЕМС) (институционални оквир Оператора преносног система је дат раније у тексту у оквиру описа надлежности органа задужених за спровођење Директиве 2009/73/ЕЗ у пододељку II 2.ц.)

Оператор дистрибутивног система електричне енергије Електродистрибуција ДОО (институционални оквир Оператора дистрибутивног система је дат раније у тексту у оквиру описа надлежности органа задужених за спровођење Директиве 2009/73/ЕЗ у пододељку II 2.ц.).

Гарантовани снабдевач (ЕПС Снабдевање) преузима балансну одговорност за произвођаче из ОИЕ који су у систему тржишне премије или су ван система подстицаја, до успостављања ликвидног организованог унутардневног тржишта електричне енергије. Очекује се да се национално организовано унутардневно тржиште успостави 2022. или 2023. године.

II 2.ф. Енергетска ефикасност

Министарство рударства и енергетике (МРЕ) је надлежно за послове државне управе који се односе на рационалну употребу енергије и енергетску ефикасност, спровођење система енергетског менаџмента, праћење уштеда енергије и достизање циљева у области енергетске ефикасности, обезбеђивање подстицаја за унапређење

енергетске ефикасности. МРЕ је надлежно за транспоновање свих прописа ЕУ у области енергетске ефикасности, укључујући енергетско означавање и екодизајн, изузимајући ЕПБД, где је надлежно само у делу који се односи на контролу система за грејање и климатизацију као и на обавезе јавног сектора у погледу сертификације постојећих објеката. Организациона јединица МРЕ у чијој надлежности је енергетска ефикасност је Сектор за енергетску ефикасности и топлане, Одељење за енергетску ефикасност, одрживи развој и климатске промене у области енергетике. У сектору је 8 стално запослених лица од којих у области енергетске ефикасности ради 6 запослених. Путем уговора ангажован је правник а на пројектима финансираним од стране донатора и међународних финансијских институција су путем уговора ангажована још 4 лица. Потребно је даље јачање капацитета у овој области.

За надзор над спровођењем закона, осим у делу тржишног надзора надлежна је енергетска инспекција, као и електроенергетска инспекција и инспекција опреме под притиском. Енергетска инспекција није успостављена а капацитете остале две инспекције треба јачати.

Преношење одредби директива ЕПБД са последњим изменама и допунама већим делом је у надлежности Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (МГСИ). МГСИ је, између осталог, надлежно за доношење прописа из области планирања и изградње и прописа којима се уређују захтеви у погледу енергетских својстава зграда и енергетска сертификација зграда. Ова надлежност обухвата и успостављање методологије за израчунавање енергетске ефикасности зграда, одређивање минималних захтева енергетских својстава зграда, израчунавање трошковно-оптималног нивоа минималних захтева енергетске ефикасности постојећих и нових зграда, дефинисања зграда приближно нулте потрошње енергије, успостављања система енергетске сертификације и независног система контроле енергетске сертификације, као и израду Дугорочне стратегије за подстицање улагања у обнову националног фонда зграда.

Организациона јединица МГСИ у чијој надлежности је енергетска ефикасност у зградарству се налази у оквиру Сектора за стамбену и архитектонску политику, комуналне делатности и енергетску ефикасност у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и тренутно има четворо (4) запослених на неодређено време. На развоју енергетске ефикасности у зградама ангажоване су две особе и једна особа за рад информационог система Централног регистра енергетских пасоша и електронске базе података о енергетској ефикасности зграда, као и једна особа ангажована на правним пословима.

Главна институција за надзор над имплементацијом прописа о означавању енергетске ефикасности и применом екодизајн прописа је Министарство трговине, туризма и телекомуникација (МТТТ), Сектор тржишне инспекције. Поступање Тржишне инспекције је регулисано Законом о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије (члан 133-135), као посебним законом у овој области, који је уредио посебна овлашћења тржишне инспекције у наведеној области тржишног надзора и који је, на тај начин, повезан са применом принципа тржишног надзора и свих других обавеза органа тржишног надзора са Законом о тржишном надзору („Службени гласник РС”, број: 92/2011) донетим са циљем усклађивања са Уредбом (ЕЗ) број 765/2008 којом се

прописују захтеви за акредитацију и тржишни надзор у вези са трговањем производима, а који се детаљно разматра у оквиру Преговарачког поглавља 1- Слобода кретања робе, где се планира и прати његово даље усклађивање са Уредбом (ЕУ) 2019/1020 о тржишном надзору и усаглашености производа. У циљу јачања административних и институционалних капацитета у овој области тржишног надзора, у току је имплементација пројекта који се финансира у оквиру ИПА 2016. Потребно је јачати тржишну инспекцију и обезбедити довољно средстава за тестирање производа.

Координација активности, као и усклађивање рада различитих министарстава се одвија кроз успостављање и рад радних група као и кроз процедуру прибављања мишљења приликом доношења прописа и других аката.

II 2.г. Међународни споразуми

За приступање Уговору о Енергетској повељи надлежно је Министарство рударства и енергетике, Сектор за међународну сарадњу и европске интеграције.

II 2.х. Нуклеарна енергија

Изградња нуклеарних електрана, постројења за производњу нуклеарног горива и постројења за прераду исслуженог нуклеарног горива за нуклеарне електране је забрањена у Србији од 1989. године.

Регулаторно тело за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност је основано 2009. године.

Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије“ је оператор свих нуклеарних објеката у Републици Србији – два истраживачка нуклеарна реактора под називом РА и РБ на локацији Винча у близини Београда и угашеног рудника уранијума и хидрометалуршког постројења у Габровници близу Калне у источној Србији.

II 2.и. Еуратом: Заједница, Уговор, Директива Савета 2009/71/Еуратом од 25. јуна 2009. године о нуклеарној сигурности нуклеарних постројења и приступање међународним конвенцијама

Регулаторно тело у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности основано је Одлуком Владе Републике Србије бр. 05 021-5451/2009-1 од 10. септембра 2009. године под називом „Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије“ на основу Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС“ бр. 36/09 и 93/12) и Закона о јавним агенцијама („Службени гласник РС“ бр. 18/05, 81/05 – испр. и 47/18). Агенција је почела са радом 18. децембра 2009. године као самостална регулаторна организација која врши овлашћења у складу са законом.

Након усвајања Закона о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 95/18 и 10/19), а у складу са чланом 242 тог закона, Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије наставља са радом као Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије (Директорат). Овлашћења Директората су значајно проширена укључујући и овлашћење за вршење инспекцијског надзора, чиме су регулаторни послови обједињени у један орган. Директорат је основан као самостално и функционално независно регулаторно тело које врши регулаторне, стручне и са њим повезане извршне послове у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности, у складу са законом.

Директорат има 35 стално запослених лица и 4 лица ангажована по уговору о обављању привремених и повремених послова.

Средства за рад и функционисање Директората обезбеђују се у Буџету Републике Србије, на предлог Директората, из прихода који Директорат оствари обављањем послова из своје надлежности, донација, прилога и других извора у складу са законом. Средства које је Директорат добио из Буџета Републике Србије износила су 2018. године 110 милиона РСД, 2019. и 2020. године 165 милиона РСД а 2021. године 195 милиона РСД. Директорат самостално располаже напред наведеним средствима, у складу са законом.

II 2.ј. Заштита од зрачења

Регулаторно тело у области заштите од зрачења је Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност. Пословима из области заштите од зрачења ефективно се бави 7 запослених у Сектору за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност распоређених у Одељење за контролу радијационих делатности и нуклеарних активности и Одељење за контролу излагања становништва. Капацитет за спровођење прописа који су делимично усклађени са ЕУ прописима је довољан у складу са садашњим пословима и активностима у овој области. Имајући у виду будуће обавезе и активности неопходне за додатно усклађивање и имплементацију Директиве Савета 2013/59 и планиране пројекте у наведеној области, нарочито у вези са системима за мерење и праћење нивоа радиоактивности у животној средини, потребно је додатно јачање стручних капацитета у складу са бројем запослених који је одобрен Одлуком Владе.

Имајући у виду да је највећи број примена извора јонизујућих зрачења у области медицине (здравствени центри, стоматологија, ветерина,...) Министарство здравља има веома важну улогу у доношењу и имплементацији прописа којима се национално законодавство усклађује са одредбама Директиве 2013/59 у делу који се односи на медицинска излагања.

У усклађивању са одредбама које се односе на ситуације постојећег излагања и регулаторну контролу НОРМ активности поред Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност потребно је и учешће:

- индустрија које користи НОРМ материјале и
- овлашћених техничких сервиса

II 2.к. Радиоактивни отпад и управљање истрошеним горивом

Институционалну структуру у области управљања радиоактивним отпадом и истрошеним горивом сачињавају Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије као регулаторно тело и Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије“ као оператор постројења за управљање радиоактивним отпадом (складиште радиоактивног отпада и постројење за третман радиоактивног отпада).

Пословима из области управљања радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом у Директорату ефективно се баве два запослена у Сектору за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност. Имајући у виду интензитет активности, капацитет за спровођење ЕУ прописа је адекватан.

Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије“ (ЈП „Нуклеарни објекти“) је основано 2009. године одлуком Владе Републике Србије и има 125 запослених (податак из априла 2021. године). Средства за рад и функционисање ЈП „Нуклеарни објекти Србије“ обезбеђују се у Буџету Републике Србије, из прихода који ЈП „Нуклеарни објекти“ оствари обављањем послова из своје надлежности, донација кроз међународне пројекте и других извора у складу са законом. ЈП „Нуклеарни објекти“ је оператор свих постројења за управљање радиоактивним отпадом у Републици Србији, наиме: хангарима Х0, Х1, Х2 и Х3 и Безбедним складиштем затворених извора зрачења, резервоарима за течни отпад ВР1, ВР2, ВР3 и ВР4. На територији Републике Србије нема истрошеног нуклеарног горива.

Институционална структура је одговарајућа.

II 2.л. Примена гаранција

У регулаторном телу пословима у вези примене гаранција се бави један запослени у Сектору за инспекцијски надзор коме ово није примарна обавеза па је са тим у вези потребно додатно јачање капацитета у смислу едукације постојећих запослених или ангажовања нових ради очувања и преношења базе знања.

У Републици Србији два правна лица поседују нуклеарне материјале, оба смештена на локалитету „Винча“ и то: Институт за нуклеарне науке „Винча“ и Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије“. Обе институције тренутно имају довољан број запослених са одговарајућим знањем неопходним за испуњавање обавеза у вези са применом гаранција. Мање количине нуклеарног материјала се користе и на другим локацијама у земљи, првенствено за ненуклеарне активности.

Институционална структура је одговарајућа.

II 2.м. Снабдевање горивом

У овом тренутку, Република Србија нема институционалну структуру ни капацитете.

II 3. Предузете мере за спровођење прописа и изазови

II 3.a. Опште

Активностима на пројекту ИПА 2017 „Даљи развој капацитета енергетског планирања“ започета је израда Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије за период 2021 до 2030. године са визијом до 2050. године. Формиране су Радне групе на пројекту које чине представници релевантних министарства и других институција, као и енергетских компанија.

II 3.b. Угљоводоници

Започето је спровођење Регулative (ЕУ) 2964/95 и Одлуке Комисије 1999/280/ЕК, идентификовани су надлежни органи, успостављен је законодавни оквир, као и електронска база података Министарства рударства и енергетике, Сектора за нафту и гас. Обвезници доставе података одређени Законом о енергетици и Правилником о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса уносе одговарајуће податке у вези сирове нафте, који се односе на количину, порекло, цену и квалитет, као и податке о продаји деривата нафте који се односе на количину и цену, у електронску базу података у прописаним роковима. Имајући у виду да велики број енергетских субјеката приступа бази и уноси податке као изазов се јавља стално праћење и контрола унетих података, с обзиром на могуће грешке при њиховом уносу.

Србија је посвећена спровођењу Директиве Савета 2009/119/ЕЗ (Директива) о обавези држава чланица да одржавају минималне резерве сирове нафте, најкасније до 31. децембра 2022. године. Ова посебна посвећеност произилази из Одлуке Министарског савета Енергетске заједнице из октобра 2012. године (Одлука D/2012/03/МС-ЕпС).

Формирање обавезних резерви нафте почело је 2015. године у складу са Дугорочним планом који је Влада Републике Србије усвојила у јуну 2015. године и претходном верзијом Акционог плана који је лета 2016. године послат Европској комисији на давање мишљења. На основу распореда који су уведени наведеним плановима, требало је да Србија до 2021. године формира резерве у износу од 54 дана потрошње. Међутим, до краја 2021. године Србија ће формирати резерве у износу од само 26 дана (укључујући и 7 дана који се чувају у тикетима) просечне потрошње у 2020. години (8.110 тсое просечне дневне потрошње обрачунате према Прилогу III (б) Директиве и измена Директиве).

Такво кашњење јасно указује да распоред и приступ који су планирани Дугорочним планом и претходним Акционим планом треба да се прилагоде у складу са тим. Према томе, у мају 2021. године је припремљен ревидиран Акциони план и усвојен од стране Владе Србије са роком за потпуно успостављање резерви до 31. децембра 2023. године, и достављен Европској комисији на коментар. Једини коментар се односио на усклађивање рока за успостављање и одржавање обавезних резерви нафте са Одлуком Министарског

савета 2012/03/МС-ЕнЗ; стога крајњи рок треба да буде 1. јануар 2023. године уместо крај 2023. године. Акциони план је поново ревидиран, са роком за успостављање који је у складу са коментаром ЕК и који је усвојен од стране Владе Србије 27. маја 2021. године.

Ово је најактуелнији извршни и оперативни документ који у обзир узима све релевантне и практичне аспекте утицаја на формирање српских обавезних резерви нафте у оквиру датог рока (31. децембар 2022), укључујући све законодавне, стратешке, институционалне, организационе, техничке и финансијске мере и активности које је Република Србија преузела или намерава да преузме како би у потпуности испунила Директиву 2009/119/ЕЗ и њене измене. Акциони план описује следеће: постојећи законодавни оквир и преостало усклађивање законодавства које је потребно за пуно транспонување Директиве; именовано тело које је у потпуности одговорно за формирање обавезних српских резерви нафте у складу са Директивом; финансирање складиштења обавезних српских резерви нафте; процењену минималну обавезу складиштења обавезних резерви у складу са Директивом; неопходно прикупљање и саопштавање података за потребе Директиве; састав обавезних резерви које ће се временом формирати; спецификације у погледу квалитета течних горива које ће се чувати као обавезне резерве; износ складишних капацитета потребних за складиштење обавезних резерви, укључујући и износе који су тренутно доступни и у приватним и у јавним објектима; планирану динамику за формирање обавезних резерви (распоред набавке, захтеви у погледу капацитета, политика набавке и улагања у капацитете, финансирање); планирање организационе структуре и одговора у непредвиђеним ситуацијама; и распоред спровођења Акционог плана. Распоред спровођења Акционог плана дат је у Прилогу 2.

У циљу потпуног усклађивања, преношења, спровођења и примене Директиве бр. 94/22/ЕЗ током 2021. године предузимају се активности на анализи одредби Закона о рударству и геолошким истраживањима ради припреме предлога Закона о истраживању и експлоатацији угљоводоника као законског акта којим ће се потпуно регулисати питања везана за издавање одобрења за истраживање и експлоатације угљоводоника у течном и гасовитом стању (нафта и гас) и осталих природних гасова, на основу претходно спроведеног поступка јавног тендера.

II 3.ц. Унутрашње енергетско тржиште

Започето је спровођење Директиве 2009/73/ЕЗ, идентификовани су надлежни органи и успостављен законодавни оквир.

Доношењем Закона о енергетици из 2004. године започет је процес реформи енергетског сектора као и усаглашавања са прописима Европске уније. Тим законом у великој мери су имплементирани одредбе из другог пакета енергетских прописа Европске уније. Овим Законом, између осталог, основана је Агенција за енергетику Републике Србије као независно регулаторно тело.

Законом о енергетици који је донет 2011. године у потпуности је пренет други пакет прописа ЕУ и започето је преношење трећег пакета.

Законом о енергетици који је донет у 2014. години, као и изменама и допунама које су донете 2021. године у потпуности је пренет трећи пакет прописа ЕУ у области енергетике и започето је преношење пакета прописа „Чиста Енергија за све Европљане“.

Када су у питању одредбе око раздвајања које се односе на оператора транспортног система природног гаса овим законом су поред модела власнички раздвојеног оператора система, у складу са Директивом 2009/73, предвиђени и модел независног оператора система и независног оператора транспорта али само за случај када је транспортни систем на дан 6. октобра 2011. припадао вертикално интегрисаном предузећу. Према захтеву Директива, напред наведено раздвајање је услов за сертификацију оператора преносног, односно транспортног система, а поступак спроводи регулаторно тело, односно Агенција за енергетику Републике Србије. У циљу усаглашавања са одредбама закона у вези са раздвајањем оператора транспортног система у јуну 2015. године су основана, а у августу 2015. године у Агенцији за привредне регистре Републике Србије и регистрована Друштво с ограниченом одговорношћу „Транспортгас Србија” Нови Сад и Друштво с ограниченом одговорношћу „Дистрибуцијагас Србија” Нови Сад чији је оснивач ЈП Србијагас, вертикално интегрисана гасно предузеће. Тиме је извршено правно раздвајање оператора транспортног система, односно правно издвајање делатности транспорта и управљања транспортним системом и дистрибуције и управљања дистрибутивним системом, у складу са одредбама Закона о енергетици. Привредно друштво „Југоросгас“ ад у циљу усаглашавања са Законом о енергетици основало је зависно друштво „Југоросгас-Транспорт“ доо. Највећи изазов за усаглашавања са одредбама Закона о енергетици представља решавање правно имовинских питања које укључује и решавање проблема некомплетне документације, закључно са употребном дозволом, а што је предуслов за сертификацију оператора транспортног система.

У области природног гаса од 1. јануара 2015. године сви крајњи купци природног гаса имају право да слободно бирају снабдевача на тржишту. Домаћинства и мали купци чији су сви објекти прикључени на дистрибутивни систем природног гаса ако не изаберу другог снабдевача имају право на јавно снабдевање, по регулисаним ценама. Мали купци природног гаса су крајњи купци чија је годишња потрошња природног гаса до 100.000 m³ и чији су сви објекти прикључени на дистрибутивни систем природног гаса.

Такође, право на резервно снабдевање, има крајњи купац природног гаса, који нема право на јавно снабдевање у случају стечаја или ликвидације снабдевача који га је до тада снабдевао, престанка или одузимања лиценце снабдевачу који га је до тада снабдевао, као и ако није нашао новог снабдевача након престанка уговора о снабдевању са претходним, осим ако је престанак уговора последица неизвршавања обавеза плаћања купца. У 2020. години у Републици Србији било је укупно 293.525 потрошача природног гаса, од чега је 278.947 домаћинстава, а 14.576 индустријских потрошача. У 2020. години било је 65 лиценцираних снабдевача природним гасом, 31 лиценцирана јавна снабдевача природним гасом, 3 лиценцирана оператора транспортног система, 32 лиценцирана оператора дистрибутивног система и један лиценцирани оператор складишта лиценце за снабдевање природним гасом. 291.292 крајњих купаца било је на регулисаном снабдевању, а 1.125 на слободном тржишту.

Законом о енергетици Влада је овлашћена да ближе прописује критеријуме, начин заштите, услове, рокове и поступак за утврђивање статуса енергетски угроженог купца, извор и начин обезбеђивања средстава за испоруку одређених количина електричне енергије или природног гаса, средства за остваривање права енергетски угроженог купца обезбеђују се у Буџету Републике Србије. У 2020. години ово право на умањење рачуна по овом основу користило је више од 70.200 потрошача.

Тренутно су у току спроведбене мере за Директиву 2009/73/ЕЗ. У вези са раздвајањем и сертификацијом оператора транспортног система „Транспортгас Србија“ до сада је спроведен низ активности на стварању услова за сертификацију:

- У јуну 2015. године су основана, а у августу 2015. године у Агенцији за привредне регистре Републике Србије регистрована привредна друштва „Транспортгас Србија“ д.о.о. Нови Сад и „Дистрибуцијагас Србија“ д.о.о Нови Сад, чиме је извршено правно раздвајање оператора транспортног система, односно правно издвајање делатности транспорта и управљања транспортним системом и дистрибуције и управљања дистрибутивним системом, у складу са одредбама Закона о енергетици, ЈП Србијагас, као оснивач „Транспортгас Србија“ доо и „Дистрибуцијагас Србија“ доо, до данас нису створили потпуне услове прописане Законом о енергетици за сертификацију и лицензирање оператора транспортног система;

- Надзорни одбор ЈП Србијагас је у новембру 2018. године донео Одлуку на основу које је оператор транспортног система „Транспортгас Србија“ почео са оперативним радом од 22. новембра 2018. године са 16 запослених.

- Од 1. октобра 2019. године оператор транспортног система „Транспортгас Србија“ самостално послује са преко 250 запослених.

- Оператор транспортног система „Транспортгас Србија“ извршио је дислокацију запослених, који обављају послове транспорта и управљања транспортним системом на нову локацију, односно на локацију седишта друштва.

- У новемру 2018. године „Транспортгас Србија“ доо Нови Сад поднео захтев за сертификацију Агенцији за енергетику Републике Србије, али је захтев одбачен као непотпун.

У току је израда Акционог плана за сертификацију „Транспортгас Србија“ доо који ће бити завршен до 31. маја 2021. године.

Акционим планом за спровођење активности у циљу реорганизације ЈП Србијагас Нови Сад који је Влада усвојила Закључком број: 023-4526/2021 од 16. маја 2021. године дефинисана је динамика реализације активности у циљу реорганизације ЈП „Србијагас“ Нови Сад. Након сагледавања питања имовине и могућих ризика везаних за решавања питања имовине и односа према повериоцима, предложен је модел раздвајања оператора транспортног система који у првој фази обухвата одвајање по ИСО (independent system operator) моделу у складу са чланом 227. Закона о енергетици, а након тога у каснијој фази власничко раздвајање у складу са чланом 224. Закона о енергетици. Овим акционим планом предвиђено је да све активности ибуду реализиване до 15. августа 2024. године.

Кључне примедбе Европске комисије на Акциони план за спровођење активности у циљу реорганизације ЈП Србијагас Нови Сад односе се на прецизирање министарства надлежних за пословање и именовање органа управљања ЈП Србијагас и Транспортгас Србија и отварање тржишта природног гаса (отварање улазне тачке Хоргош).

Акционим планом за спровођење активности у циљу реорганизације ЈП Србијагас Нови Сад који је Влада усвојила Закључком број: 023-4526/2021 од 16. маја 2021. године тачком 20. предвиђено је да ће се до 30. децембра 2021. године изменити релевантни прописи којима би се осигурала независност у вршењу управљачких права у име Републике Србије, а која би осигурала сертификацију развојених предузећа.

Начини и услови за именовање органа управљања прописани су Законом о јавним предузећима, с тим што ће након измене релевантних прописа органе управљања именовати надлежна министарства, а не Влада како је тренутно прописано наведеним законом.

Предложеним планом предвиђено је и да се до 1. октобра 2022. године омогући приступ тржишту кроз улазну тачку Хоргош.

У току је усаглашавање текста Акционог плана са Европском комисијом и Секретаријатом енергетске заједнице.

У вези са раздвајањем и сертификацијом оператора система „Југоросгаз-Транспорт“ д.о.о у циљу стварања услова за сертификацију Југоросгаз Транспорт д.о.о Ниш по моделу „независни оператор транспорта“ – ИТО модел, покренута је иницијатива за измену Споразума између Савезне владе Савезне Републике Југославије и Владе Руске Федерације о сарадњи у изградњи гасовода на територији Савезне Републике Југославије, а текст Протокола о уношењу измена у Споразум између Савезне владе Савезне Републике Југославије и Владе Руске Федерације о сарадњи у изградњи гасовода на територији Савезне Републике Југославије од 11. априла 1996. године је усаглашен између страна. Планиране активности, носиоци активности и рокови за њихову реализацију дати су у Прилогу 3. - План за спровођење активности у циљу сертификације Југоросгаз – транспорт д.о.о по моделу независног оператора транспорта (ИТО).

Како би се створили услови за сертификацију Југоросгаз Транспорт доо Ниш по моделу „независни оператор транспорта“ – ИТО модел, покренута је иницијатива за измену Споразума између Савезне владе Савезне Републике Југославије и Владе Руске Федерације о сарадњи у изградњи гасовода на територији Савезне Републике Југославије, која је у поступку усаглашавања између страна, а чија је основна измена да власник гасоводног система може бити осим Југоросгаз ад и његово зависно привредно друштво (у случају Југоросгаз Транспорт доо).

Планом за спровођења активности у циљу сертификације Југоросгаз Транспорт доо Ниш дефинисане су активности које ће предузети Министарство надлежно за послове енергетике, Југоросгаз ад Београд и Југоросгаз Транспорт доо Ниш, у циљу стварања услова за сертификацију Југоросгаз Транспорт доо Ниш.

Суштинска примедба Европске комисије на овај план била је прецизирање крајњег рока за ступање на снагу Протокола о изменама међудржавног споразума (МДС).

Крајњи рок за ступање на снагу Протокола о изменама међудржавног споразума (МДС), односно, почетак примене Плана за спровођење активности у циљу сертификације Југоросгаз Транспорт доо по моделу независног оператора транспорта је 12. септембар 2021. године.

У складу са Законом о енергетици из 2014. године и коначним актом о изузећу („Службени гласник РС“, бр. 15/19), Гастрас доо поднео је пријаву за сертификацију у јуну 2019. године. Савет Агенције за енергетику Републике Србије усвојио је прелиминарни акт којим је Гастрас доо условно сертификован као независни оператор транспорта, уз обавезу да поднесе употребну дозволу или изврши упис права својине над објектима транспортног система природног гаса, као и да поднесе доказ којим потврђује да самостално послује и управља транспортним системом, у складу са актом о изузећу, у року од 6 месеци од почетка оперативног рада. У децембру 2019. године, Секретаријат Енергетске заједнице дао је мишљење на прелиминарну одлуку, а у фебруару 2020. године

Савет Агенције за енергетику Републике Србије усвојио је коначни акт о сертификацији. Гастранс доо Нови Сад је условно сертифициван као независни оператор транспорта природног гаса, са истим обавезама које су одређене у прелиминарном акту.

Издавање сертификата за Гастранс доо је у потпуности у надлежности Агенције за енергетику Републике Србије као независног регулаторног тела. Током преговора о приступању, регулаторни режим Гастранса треба да буде прегледан у смислу усклађености са законодавством ЕУ.

Започето је спровођење Уредбе бр. 715/2009. Идентификовани су надлежни органи и успостављен законодавни оквир. У складу са постављеним законодавним оквиром спроводе се активности Агенције за енергетику Републике Србије у погледу давања сагласности на цене које енергетски субјекти утврђују у складу са донетим методологијама, као и у погледу давања сагласност на правила о раду транспортног система, правила о раду дистрибутивног система и правила о раду оператора складишта природног гаса.

Инициране су измене и допуне Закона о енергетици како би се створио правни основ за преношење и спровођење Уредбе (ЕУ) 1227/2011, како је прилагођена за Енергетску заједницу (Одлука 2018/10/МС-ЕпС). Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о енергетици 21. априла 2021. године. Наведеним изменама прописана је обавеза Агенција да донесе Правила о спречавању злоупотреба на тржишту електричне енергије и природног гаса, која поред осталог ближе уређују услове за регистрацију учесника на veleпродајном енергетском тржишту, услове за објављивање повлашћених информација, забрану трговања повлашћеним информацијама, забрану манипулације тржиштем, врсту, садржај, облик, начин и рокову израде и објављивања података, заштиту података, професионалну тајна и оперативну одговорност, обавезу лица која професионално уређују трансакције, у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима. Прописана је и обавеза да Агенција спроводи поступке и доноси акта у складу са Правилима о спречавању злоупотреба на тржишту електричне енергије и природног гаса.

Закон о изменама и допунама Закона о енергетици је дао правни основ за преношење и спровођење Уредбе ЕУ бр. 347/2013.

Инициране су измене и допуне Закона о енергетици како би се створио правни основ за преношење и спровођење Уредби комисије ЕУ 2015/703, ЕУ 2017/459, ЕУ 2017/460 и ЕУ 312/2014. Народна скупштина Републике Србије усвојила је ове измене на седници одржаној 21. априла 2021. године. Наведеним изменама предвиђено је да Влада Републике Србије доноси акта о мрежним правилима која се односе на приступ мрежи за транспорт природног гаса на националном, регионалном и европском тржишту природног гаса, у вези са:

- прорачуном капацитета, расподелом капацитета и поступцима за управљање загушењима,
- подацима и техничким информацијама које објављује оператор транспортног система природног гас,

- међусобној сарадњи оператора транспортних система и правилима за размену података за рад међусобно повезаних система за транспорт гаса,
- баланским правилима, укључујући правила о процедурама за номиновање, накнадама за дебаланс, процесима измирења у вези са дневним накнадама за дебаланс и оперативном балансирању између оператора система за транспорт гаса,
- правилима у вези са хармонизованим тарифама за транспорт природног гаса.

Наведена акта доносе се на предлог Министарства, а на основу достављених усаглашених аката оператора транспортног система природног гаса.

Започето је спровођење Директиве 2009/72/ЕЗ, идентификовани су надлежни органи и успостављен законодавни оквир.

Хронологија постављања законодавног оквира кроз законе о енергетици који је релевантан за Директиву 2009/72/ЕЗ је приказан раније у овом одељку код описа законодавног оквира за Директиву 2009/73/ЕЗ.

Када су у питању одредбе о раздвајању², правно раздвајање³ је завршено 2005. године када су основани ЈП „Електро mreжа Србије” и ЈП „Електропривреда Србије”, а функционално раздвајање⁴ ОДС је завршено 2021. године.

Оператор преносног система АД „Електро mreжа Србије” је сертифицирован у складу са одредбама Закона о енергетици којим се транспонује Директива о електричној енергији 2009/72/ЕЗ, како је прилагођена за Енергетску заједницу (Одлука 2011/02/МС-ЕнС). АЕРС је донео коначну одлуку о серификацији оператора преносног система број 312-3/2016-С-1 од 4. августа 2017. године.

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција” доо Београд је Одлуком о измени и допуни Одлуке о оснивању постао је потпуно самосталан правни субјект, ЈП ЕПС није оснивач, већ су удео и оснивачка права пренети на Републику Србију коју заступа Влада. Наведени субјект је променио пословне име у „Електродистрибуција Србије” доо Београд.

Законом о енергетици из 2011. године, крајњи купци електричне енергије имају право да слободно бирају снабдевача на тржишту, с тим што домаћинства то право остварују од 1. јануара 2015. године.

Домаћинства и мали купци чији су сви објекти прикључени на дистрибутивни систем електричне енергије напона нижег од 1 kV, ако не изаберу другог снабдевача имају право на јавно снабдевање, по регулисаним ценама.

Овим законом Влада је овлашћена да ближе прописује критеријуме, начин заштите, услове, рокове и поступак за утврђивање статуса енергетски угроженог купца, извор и начин обезбеђивања средстава за испоруку одређених количина електричне енергије или природног гаса, средства за остваривање права енергетски угроженог купца обезбеђују се у Буџету Републике Србије.

² Термини законско и функционално раздвајање коришћени су у смислу дефинисаном у Директиви о електричној енергији (нпр. чл. 9. и 26), и који су даље ближе описани у Интерпретативној напомени о раздвајању ЕК

(https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/2010_01_21_the_unbundling_regime.pdf).

³ Законско раздвајање значи да пренос/дистрибуцију обављају засебне мрежне компаније.

⁴ Функционално раздвајање значи да су мрежни оператори независни у смислу организације и доношења одлука.

Започето је спровођење Уредбе бр. 714/2009. Идентификовани су надлежни органи и успостављен законодавни оквир. У складу са постављеним законодавним оквиром спроводе се активности Агенције за енергетику Републике Србије у погледу давања сагласности на цене које енергетски субјекти утврђују у складу са донетом методологијом, као и у погледу давања сагласности на недискриминаторна правила за расподелу прекограничних преносних капацитета. Оператор преносног система утврђује цене за приступ систему у складу са донетом методологијом и поступа у складу са донетим правилима. На границама са земљама ЕУ, ЕМС је применила Усаглашена правила о додели (изузев Румуније где се примењују начела Усаглашених правила доделе). На границама са земљама које нису чланице ЕУ, примењују се општи захтеви из 714/2009, али су измене индуковане од стране суседних ОТС из земаља које нису чланице ЕУ.

Спровођење Уредбе ЕУ 838/2010 је започето. Идентификован је надлежни орган и успостављен законодавни оквир. Потребно је да органи одговорни за спровођење Уредбе предузму све потребне активности како би се Уредба, односно пропис у који је пренета Уредба у потпуности применила.

Доношењем Закона о изменама и допунама Закона о енергетици отклоњене су препреке за потпуно спровођење Уредбе ЕУ бр. 543/2013. Пре него што су ове измене и допуне усвојене, подаци о јединичној производњи електричне енергије третирали су као комерцијално осетљиви подаци што је ЕМС а.д. спречавало да их објави на платформи ЕНТСО-Е. Оператор преносног система ће ускладити Правила о објављивању кључних тржишних података, у складу са Законом о изменама и допунама Закона о енергетици, најкасније у II тромесечју 2022. године.

У складу са Уредбом (ЕЗ) број 2016/1952 Републички завод за статистику редовно доставља Евростату све податке о ценама електричне енергије и природног гаса у задатим роковима почевши од 2014. године.

II 3.д. Сигурност снабдевања

Започето је спровођење Уредбе (ЕУ) 2017/1938, идентификовани су надлежни органи и успостављен законодавни оквир. Решењем министра надлежност за послове енергетике формирана је Посебна радна група за праћење сигурности снабдевања енергијом и енергентима. У складу са постављеним законодавним оквиром, континуирано се прати сигурност снабдевања енергијом и енергентима Републике Србије. Изазов у овом тренутку представља усаглашавање успостављеног модела према Уредби 994/2010 са Уредбом (ЕУ) 2017/1938.

Започето је спровођење Директиве 2005/89/ЕЦ. Идентификован је надлежни орган и успостављен законодавни оквир. У складу са постављеним законодавним оквиром спроводе се активности Министарства у погледу сачињавања Извештаја о сигурности снабдевања.

II 3.е. Обновљиви извори енергије

Започето је спровођење Директиве (ЕУ) 2018/2001. Идентификован је надлежни орган и успостављен законодавни оквир. Сектор за зелену енергију редовно извештава ЕУРОСТАТ путем апликације ЕДАМИС и Еуростатовог алата RES Share о уделу ОИЕ у бруто финалној потрошњи. Извештаји о напретку достављају се Секретаријату Енергетске заједнице.

Национални акциони план за обновљиве изворе енергије (НАПОИЕ) Републике Србије са циљем до 2020. године усвојен је у јуну 2013. године („Службени гласник РС”, број 53/13). До сада су Секретаријату Енергетске заједнице достављена четири извештаја о напретку. Први извештај је поднет 30. децембра 2014. године, а наредни 30. децембра 2016. године, 31. децембра 2018. године и 30. децембра 2020. Сви извештаји су поднети благовремено. Последњи расположиви удео ОИЕ у бруто финалној потрошњи енергије у 2019. години износи 21,44 %. За израчунавање удела ОИЕ користи се алат RES Share доступан на сајту ЕУРОСТАТ.

Циљеви за период од 2021. до 2023. нису дефинисани. Они ће бити део Интегрисаног националног енергетског и климатског плана који је у припреми и очекује се да ће омогућити значајно повећање удела ОИЕ у бруто финалној потрошњи. Циљ ОИЕ за 2030. годину биће правно обавезујући, не само Интегрисаним националним енергетским и климатским планом, већ и Одлуком Министарског савета Енергетске заједнице која би требало да буде усвојена до краја 2021. године.

Планиране мере и активности које се предузимају ради остваривања дугорочних циљева су: смањење употребе фосилних горива и повећања коришћења ОИЕ у циљу заштите животне средине; дугорочно смањење зависности од увоза енергената; отварање нових радних места и развој предузетништва у области ОИЕ; подстицање истраживања, иновација и конкурентности у области ОИЕ; дигитализација, једноставност, економичност и ефикасност поступака; интеграција електричне енергије из ОИЕ на тржиште електричне енергије; обезбеђивање стабилности тржишта електричне енергије; регионални развој коришћења ОИЕ; стабилност система подстицаја и примена оперативне државне помоћи у форми тржишне премије, изузев за мала постројења и демонстрационе пројекте; додељивање подстицаја путем аукција на јаван, транспарентан, конкурентан и економичан начин; одрживи и самостални развој кроз максимално коришћење националних научно истраживачких, технолошко-развојних и људских капацитета у процесу планирања повећања коришћења ОИЕ.

Очекује се већи удео ОИЕ због усвајања законског оквира који ствара атрактивну климу за привлачење нових инвестиција. Закон је врло флексибилно дао све могуће начине функционисања на тржишту, те очекујемо да увођење корпоративног ППА (power purchasing agreement) кроз који ће произвођачи моћи да директно закључе уговор о откупу електричне енергије са купцем (функционишу без подстицаја), увођење могућности избора стратешког партнера, увођење института купца – произвођача у којима и грађани могу да постану произвођачи енергије из ОИ, предвиђањем могућности да ЈЛС пропишу погодности за инвеститоре који користе ОИЕ приликом изградње или реконструкције објеката, подстицање производње обновљивог водоника, гаранције порекла и др, ствара атрактиван оквир за драстично повећање коришћења ОИЕ у Србији по тржишном принципу.

У децембру 2020. године инсталирано је 514 MW капацитета из ОИЕ и око 300 MW капацитета из ОИЕ је у изградњи иако је у НАПОИЕ било планирано да се инсталира око 1 GW нових капацитета из ОИЕ до 2020. године.

Према подацима из Биланса електричне енергије за 2021. годину, у 2020. години процењена укупна бруто производња електричне енергије износила је: 38.099 GWh из укупно 8.016 MW инсталираних капацитета за производњу електричне енергије. Од тога:

Хидроелектране су произвеле: 9.735 GWh из 3076 MW инсталираних капацитета (2.969 MW велике хидроелектране и 107 MW МХЕ) што представља 25,5% од укупне производње електричне енергије (укупна производња великих и малих хидроелектрана без реверзибилних хидроелектрана, које се не рачунају у ОИЕ, износи 8.984 GWh, тако да су хидроелектране као ОИЕ у 2020. години произвеле укупно 23,6% од укупне производње електричне енергије);

Из ОИЕ (ветроелектране, мале хидроелектране, биогасне електране, соларне електране и електрана на биомасу) произведено је 1.550 GWh, из укупно 537 MW инсталираних ОИЕ капацитета, што представља 4% од укупно произведене електричне енергије.

У Републици Србији до сада је изграђено укупно 324 електране на ОИЕ, укупне инсталисане снаге 2.893,7 MW, од чега:

13 Великих хидроелектрана ЈП ЕПС (без реверзибилних ХЕ које се не рачунају у ОИЕ) укупне инсталисане снаге 2355 MW;

138 Малих хидроелектрана укупне инсталисане снаге 98,52 MW, од чега:

123 Мале хидроелектране у систему подстицаја укупне инсталисане снаге 77,87 MW;

15 Малих хидроелектрана ЈП ЕПС које нису у систему подстицаја укупне инсталисане снаге 20,65 MW;

135 Соларних електрана укупне инсталисане снаге 11 MW, од чега:

107 Соларних електрана у систему подстицаја укупне инсталисане снаге 8,82 MW;

28 Соларних електрана ван система подстицаја укупне инсталисане снаге 2,18 MW;

8 Електрана на ветар укупне инсталисане 397,96 MW;

1 Електрана на биомасу укупне инсталисане 2,38 MW;

29 Биогасних електрана укупне инсталисане 28,84 MW.

У изградњи је укупно 116 електрана на ОИЕ, укупне инсталисане снаге 308,67 MW, од чега:

34 Мале хидроелектране у систему подстицаја укупне инсталисане снаге 33,40 MW;

2 Електрана на ветар укупне инсталисане 168 MW;

78 Биогасних електрана укупне инсталисане 73,94 MW;

1 Електрана на отпад укупне инсталисане 30,24 MW;

1 Електрана на депонијски гас укупне инсталисане 3,09 MW.

Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године одређен је укупни технички расположив потенцијал обновљивих извора енергије у Републици Србији на основу техничких могућности електроенергетског система Републике Србије. У изради је нова Стратегија развоја енергетике којом ће се, у складу са плановима развоја електроенергетског система Републике, одредити нови укупни технички расположив потенцијал обновљивих извора енергије.

У изради је нови Инвестициони план Министарства рударства и енергетике у оквиру којег ће бити дефинисан пројекат Заменски капацитети, са проценама инвестиција, а у оквиру којег ће бити израђен план за замену термоелектрана на угаљ капацитетима за производњу електричне енергије из ОИЕ (ветроелектране, соларне електране и соларни панели на крововима приватних, јавних, комерцијалних и индустријских зграда у оквиру новог концепта купац-произвођач).

Потенцијал и коришћење биомасе дефинисаће се након коначних резултата Испитивања потрошње енергије у домаћинствима у Србији које се спроводи уз финансијску подршку Секретаријата Енергетске заједнице.

Имајући у виду значајан број нових постројења за ОИЕ, већина препрека је уклоњена. Главна препрека развоју пројеката ОИЕ је што и даље недостаје атрактивна финансијска подршка малим пројектима комерцијалних банака. Каматна стопа је и даље превисока да би се привукле мале пројектне инвестиције. Ову препреку могли би да ублаже развој организованог унутардневног тржишта и балансног тржишта, као и конкурентност на тржишту електричне енергије.

II 3.ф. Енергетска ефикасност

Буџетски фонд за унапређење енергетске ефикасности Републике Србије успостављен је у складу са Законом о ефикасном коришћењу енергије. Средствима Буџетског фонда у периоду од 2014. до 2019. године спроведено је шест јавних позива за (су)финансирање пројеката унапређења енергетске ефикасности у јединицама локалних самоуправа (ЈЛС) средствима за унапређење енергетске ефикасности Републике Србије и склопљен је 91 уговор. Пројекти су првенствено обухватили мере унапређења енергетске ефикасности на термичком омотачу зграде (замена столарије и постављање термоизолације) и мере унапређења термотехничких система (уградња котлова на биомасу, уградња термостатских вентила, електронски регулисаних циркулационих пумпи и уређаја за мерење предате количине топлоте). Реализовали су се најчешће на јавним објектима као што су: предшколске установе, домови здравља, основне и средње школе и управне зграде ЈЛС.

На предлог МРЕ, Законом о накнадама за коришћење јавних добара („Службени гласник РС”, број 95/2018, 49/2019, 86/2019, 156/2020 и 15/2021) уведена је накнада за унапређење енергетске ефикасности чије је прикупљање почело јула 2019. године. Обвезници накнаде су субјекти који обављају енергетску делатност снабдевања електричном енергијом, снабдевања природним гасом и јавног снабдевања природним гасом и имају лиценцу за обављање тих делатности и субјекти који обављају енергетску делатност производње деривата нафте и трговине нафтом, дериватима

нафте, биогоривима и компримованим природним гасом и имају лиценцу за обављање тих делатности у складу са законом којим се уређује енергетика. Накнада се прикупља на месечном нивоу, што је регулисано Правилником о обрасцу пријаве за евиденцију обвезника накнаде за унапређење енергетске ефикасности, обрасцу месечног и годишњег обрачуна количина енергије/енергената испоручених потрошачима или стављених у промет на територији Републике Србије, односно увезених на територију Републике Србије, обрасцу месечног и годишњег обрачуна обавезе плаћања накнаде, обрасцу извештаја о уплати, као и начину достављања ових образаца "Службени гласник РС", број 41 од 11. јуна 2019. Накнада је део прихода Буџета Републике Србије, а циљ њеног доношења је омогућавање значајнијих финансијских средстава за суфинансирање мера енергетске ефикасности. Процењена висина прикупљене накнаде на годишњем нивоу је око 9 мил. евра.

У сврху достизања циља према захтевима Члана 5. ЕЕД, МРЕ је обезбедило средства за рехабилитацију до 28 од укупно 56 зграда централне власти са списка утврђеног Закључком Владе број 05. бр. 337-6889/2018 од 9. августа 2018. године, које одржава Управа за заједничке послове. У ту сврху обезбеђен је програмски зајам од 40 милиона евра од Развојне банке Савета Европе (СЕВ) и бесповратна средства (донације): WBIF (300.000 ЕУР), Словачки рачун за инклузиван раст - SIGA (400.000 ЕУР) и Шпански рачун за социјалну кохезију - SCA (200.000 ЕУР).

У циљу усаглашавања са ЕУ регулативом у области енергетске ефикасности и њене боље имплементација МРЕ је иницирало реализацију ИПА 14 пројекта "Техничка помоћ Министарству рударства и енергетике за спровођење новог закона о енергетици, националног акционог плана за енергетску ефикасност и директиве о обновљивим изворима енергије" (EuropeAid/138041/IN/SER/RS). У оквиру Пројекта припремљен је нацрт ЗЕЕРУЕ и тренутно се ради на изради подзаконских аката. На пројекту су отпочеле и припремне активности на изради петогодишња стратегија подизања свести као и припремне активности за спровођење енергетских прегледа код малих и средњих предузећа.

Министарство рударства и енергетике је корисник резултата ИПА 16 Пројекта „Успостављање и јачање капацитета тела за оцену усаглашености за имплементацију директива о Енергетском означавању и Еко дизајну“ (EuropeAid /139199/DH/SER/RS). Пројекат има за циљ јачање домаћих капацитета за примену прописа о енергетском означавању и екодизајну, што су пре свега капацитети Министарства рударства и енергетике и Министарства трговине, туризма и телекомуникација, посебно њиховог сектора тржишне инспекције. Пројекат обухвата и јачање капацитета домаће привреде, нарочито производног сектора, да израђује производе усаглашене са домаћим и европским прописима и ширење доступних тржишта. Домаћа тела за оцењивање усаглашености проширују домен свог рада у интересу привреде и грађана, побољшава се информисаност купаца/потрошача и побољшава се квалитет производа који утичу на потрошњу енергије, који се налазе на тржишту, а који су обухваћени наведеним техничким прописима. Кроз имплементацију пројекта јача се домаћа инфраструктура квалитета за примену прописа о означавању енергетске ефикасности, укључујући и нове ознаке, и примену екодизајна. Пројекат је отпочео септембра 2019. године, траје до 01.03.2022. године, а кроз пројекат ће

бити оспособљено неколико тела за оцењивање усаглашености за тестирање производа по екодизајн захтевима.

Главни изазов у имплементацији прописа МРЕ види у имплементацији појединих прописа о екодизајну. Како је и у ЕУ од тренутка доношења неког од техничких прописа до тренутка примене остављен прелазни период, који омогућава привреди, институцијама и грађанима да своје деловање ускладе у оквиру прелазног периода, тако је неопходно планирати у подзаконским актима које треба транспоновати, прелазни период за пуну имплементацију прописа. Предвиђамо да рокови за пуну имплементацију подзаконских аката из области екодизајна могу да се крећу од 8 месеци до 18 месеци.

У циљу унапређења енергетске ефикасности Министарство спроводи и припрема реализацију других инвестиционих пројеката:

„Енергетска ефикасност у јавним зградама и обновљиви извори енергије у сектору даљинског грејања“. Пројекат се односи на рехабилитацију болнице Војно-медицинске академије. Спровођење пројекта је предвиђено у оквиру Српско-немачке финансијске сарадње а процењена вредност пројекта је 203 мил. евра. Основни циљ Пројекта је смањење потрошње енергије и смањење емисије CO₂ за 24.000 тона годишње;

„Пројекат енергетске ефикасности и управљања енергијом у општинама у Србији“ (ПЕЕУЕО) у сарадњи са SECO. Значај пројекта огледа се у остваривању системског и свеобухватног управљања енергијом на локалном нивоу кроз увођење сертификата Европске награде за енергију, енергетске санације и побољшања енергетске ефикасности око 20 јавних објеката. Овим пројектом ће се смањити потрошње енергије за 609 MWh/годишње а редукација емисије CO₂ износиће 210 t/година.

У оквиру Програма „Рехабилитација система даљинског грејања у Србији“ у току је V фаза његове реализације. Пројектом је предвиђена рехабилитација и модернизација система даљинског грејања у до 8 топлана. Очекује се да се у оквиру фазе V оствари повећање енергетске ефикасности односно смањење топлотних губитака од најмање 15% годишње, годишње смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште изражено као еквивалент емисије CO₂ од 70.000 тона CO₂ е/година (најмање 22%).

У оквиру програма подршке РЕЕП Плус, који је реализован уз подршку ЕБРД у сарадњи са Секретаријатом Енергетске заједнице у МГСИ се спроводе активности на изради Правилника о изменама и допунама Правилника о енергетској ефикасности зграда и Правилника о изменама и допунама Правилника о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда. До сада је припремљен финални нацрт Националне методологије прорачуна, као и финални нацрт Трошковно-оптимизационе студије за стамбене зграде, нацрт Правилника о енергетској сертификацији зграда; нацрт Правилника о енергетској ефикасности зграда. Обзиром на примедбе РГ на наведене документе у току је проналажење решења за овај изазов. У оквиру пројекта српско-немачке сарадње ГИЗ (ДКТИ ЕЕ) припремљена је и усвојена финална верзија Трошковно-оптимизационе студије за нестамбене зграде. Након усвајања оба Правилника, стећи ће се услови за развој алгоритма неопходног за израду Националног софтвера за прорачун енергетских својстава зграда за потребе енергетске сертификације, чиме би се постигла пуна примена одредаба правилника.

У циљу усаглашавања са Директивом Европског парламента и Савета 2010/31/EУ МГСИ, у оквиру својих надлежности, планира усвајање Дугорочне стратегије за подстицање улагања у обнову националног фонда зграда као и израду и стављање у функцију Националног софтвера за прорачун енергетских својстава зграда за потребе енергетске сертификације.

МГСИ активно ради на изради Дугорочне стратегије за подстицање улагања у обнову националног фонда зграда, чиме се врши усклађивање са одредбама чл. 4 ЕЕД 2012/27/EУ (2013/12), односно делимично одредбама Члана 2а ЕРВД, а у вези са Чланом 53. Уредбе (ЕУ) 2018/1999 о управљању Енергетском унијом и деловањем у подручју климе. На основу објављеног јавног позива у децембру 2019. године одабран је национални консултант за израду Стратегије. Пројектни задатак за израду Стратегије је израђен у сарадњи са ГИЗ и БПИЕ међународним консултантима. Обзиром на отежани и дужи периода прикупљања података услед уведеног ванредног стања у Републици Србији због пандемије узроковане вирусом COVID-19, и недостатка адекватних података о националном фонду зграда, на захтев ангажованог Консултанта, рок за израду Стратегије је продужен до краја децембра 2020. године. У току је припрема јавне расправе, док се усвајање Стратегије очекује до краја 2021. године.

II 3.x. Нуклеарна енергија

Изградња нуклеарних електрана, постројења за производњу нуклеарног горива и постројења за прераду ислуженог нуклеарног горива за нуклеарне електране је забрањена у Србији од 1989. године.

Регулаторно тело за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност је основано 2009. године.

II 3.и. Еуратом: Заједница, Уговор, Директива Савета 2009/71/Еуратом од 25. јуна 2009. године о нуклеарној сигурности нуклеарних постројења и приступање међународним конвенцијама

У оквиру друге фазе пројекта Саветодавног центра за европска и правна питања ПЛАК II – Правна подршка преговорима у 2017. години имплементирани су 2 пројектне активности у циљу усклађивања са захтевима Директиве 2009/71 и Директиве 2014/87. Садржај ових ПЛАК II активности био је подршка у припреми Упутства процену сигурности за нуклеарни реактор нулте снаге и Упутства за План инспекције нуклеарних постројења изузев нуклеарних електрана.

Република Србија у потпуности испуњава своје обавезе преузете потврђивањем Конвенције о нуклеарној сигурности и Заједничке Конвенције о сигурности управљања истрошеним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом. Национални извештаји по овим конвенцијама су урађени и предати депозитару, Међународној агенцији за атомску енергију, у прописаним роковима. Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије је представио национални извештај на Шестом

прегледном састанку по Конвенцији о сигурности управљања истрошеним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом.

II 3.j. Заштита од зрачења

У оквиру друге фазе пројекта Саветодавног центра за европска и правна питања ПЛАК II – Правна подршка преговорима у периоду од 2016. до 2018. године, спроведено је седам пројектних активности у циљу усклађивања са захтевима Директиве 2013/59:

Помоћ у изради упутства за процес лиценцирања радијационих делатности у нуклеарној медицини и радиотерапији које ће послужити као алат у процесу лиценцирања радијационих делатности у овој области;

Помоћ и изради упутства за процес лиценцирања радијационих делатности у индустријској радиографији које ће послужити као алат у процесу лиценцирања радијационих делатности у овој области;

Помоћ у изради Правилника о безбедности радиоактивних извора као дела националног законодавства којим се уређују безбедносне мере које правна лица која раде с радиоактивним изворима, а посебно с изворима високе активности, морају обезбедити у складу са општим захтевима за контролу извора зрачења које прописује Директива Савета 2013/59;

Помоћ у припреми Програма инспекције за различите радијационе делатности;

Помоћ у изради Методологије из члана 6. за успостављање ограничења доза и Смерница за управљање високоактивним затвореним изворима зрачења у складу са Директивом 2013/59/Еуратом;

Помоћ у изради Упутства за успостављање градираног приступа регулаторној контроли у складу са захтевима из члана 6. Директиве 2013/59;

Помоћ у изради документације/упутства за кључне пословне процесе регулаторног тела и развој упутства за лиценцирана лица и подносице пријава којим се посвећује дужна пажња пословним процесима регулаторног тела и наводи технички садржај неопходан за лиценцирана лица и подносиоце пријава.

У складу са Инструментом за техничку помоћ и размену информација Европске комисије (ТАИЕХ), у периоду од 2017-2020. године спроведене су три пројектне активности у циљу усклађивања са захтевима Директиве 2013/59:

ТАИЕХ експертска мисија о процени доза од зрачења за појединце из становништва;

ТАИЕХ експертска мисија о регулаторној контроли природних радиоактивних материјала;

ТАИЕХ експертска мисија о успостављању референтних нивоа и процена дозе у ситуацијама постојећег и ванредног излагања.

У оквиру треће фазе пројекта Саветодавног центра за европска и правна питања ПЛАК III – Правна подршка преговорима, од 2019. године, и у складу са приоритетима усклађивања домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ, спроведене су три пројектне активности у циљу усклађивања са Директивом 2013/59:

Израда Упутства за управљање ислуженим изворима јонизујућег зрачења у радијационим делатностима;

Одобравање делатности у медицинској примени извора зрачења:

а. Израда Смерница о критеријумима за признавање стручњака из области медицинске физике у складу са захтевима из чланова 4, 14, 22.4.в (i), 57, 58, 79. и 83. Директиве Савета 2013/59;

б. Израда Методологије за процену доза становништва у складу са захтевима из члана 64. Директиве Савета 2013/59;

в. Израда Смерница за успостављање Програма осигурања квалитета у складу са захтевима чланова 4, 56, 60, 61, 63, 82, 83. Директиве Савета 2013/59;

г. Израда Смерница за ненамерно и случајно излагање у вези са чланом 63. Директиве 2013/59;

д. Припрема и одржавање тродневне радионице на тему Оправданост делатности у области медицине и немедицинских излагања;

Преглед Нацрта Стратегије за радијационе и нуклеарне сигурности.

Почеле су припреме за спровођење још две пројектне активности које се очекују у 2021. години:

Преглед Нацрта Стратегије управљања ситуацијама постојећег излагања;

Преглед Нацрта Стратегије радијационе и нуклеарне безбедности.

Законом о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр.95/18 и 10/19) препознате су ситуације постојећег излагања и започета је израда Стратегије управљања ситуацијама постојећег излагања. С тим у вези спроведене су активности мерења концентрације радона у стамбеним објектима и на радним местима. Регулаторно тело је 2014. године спровело истраживање о садржају радионуклида у грађевинском материјалу на тржишту, а у складу са препорукама Анекса XIII Директиве 2013/59. Регулаторно тело је такође идентификовало две депоније фосфогипса као потенцијалне ситуације постојећег излагања, а овлашћена правна лица за послове заштите од јонизујућег зрачења су извршила процену излагања становништва у њиховој околини.

II 3.к. Радиоактивни отпад и управљање истрошеним горивом

У оквиру треће фазе пројекта Саветодавног центра за европска и правна питања ПЛАК III – Правна подршка преговорима, у 2020. години у складу са приоритетима хармонизације домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ реализована је пројектна активност у циљу усклађивања са захтевима Директиве 2011/70.

У складу са одредбама Директиве Савета 2011/70, Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије израдио је Нацрт Стратегије управљања истрошеним горивом и радиоактивним отпадом. Усвајање ове Стратегије планира се крајем 2023. године. У оквиру ПЛАК III пројектне активности „Преглед Нацрта Стратегије управљања радиоактивним отпадом“, извршен је преглед Нацрта Стратегије.

У складу са усвојеним Финансијским споразумом између Републике Србије и Европске комисије у току је реализација пројекта „Подршка регулаторном телу Србије и локалитету Винча“ (CRIS број: 2017/040-360). Припремна фаза пројекта је окончана, а фаза имплементације почиње 17.05.2021. године са роком реализације 36 месеци. Од

стране Европске комисије за реализацију пројекта одабран је конзорцијум предвођен фирмом ENCONET Consulting Ges.m.b.H.

Исход овог пројекта је јачање капацитета регулаторног тела Србије у регулисању управљања радиоактивним отпадом, и он се постиже реализацијом пет пројектних задатака у три домаће институције (Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије, Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије“, Институт за нуклеарне науке „Винча“). Задаци који ће довести до унапређења управљања радиоактивним отпадом су декомисија Радијумског бункера и израда студије изводљивости за потребе декомисије складишта течног радиоактивног отпада смештеног у ВР1-4 у ЈП „Нуклеарни објекти Србије“.

II 3.л. Примена гаранција

У оквиру реализације пројекта „Подршка регулаторном телу Србије и локалитету Винча“ (CRIS број: 2017/040-360), задатак који ће довести до унапређења нуклеарних гаранција јесте уклањање и сигурно складиштење нуклеарних материјала из Лабораторије за материјале у Институту за нуклеарне науке „Винча“.

II 3.м. Снабдевање горивом

Не постоје посебне мере које су преузете у области снабдевања горивом.

III УСКЛАЂИВАЊЕ ЗАКОНОДАВНОГ И ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ОКВИРА СА ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ЕУ

III 1. Усаглашавање законодавства

III 1.а. Опште

Ради даљег усаглашавања са Уредбом (ЕУ) 2018/1999 планирано је доношење Правилника о садржају, начину израде и извештавања о Интегрисаном националном енергетском и климатском плану који ће бити донет у Законом прописаном року од девет месеци од ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о енергетици што је најкасније IV квартал 2021. године као и усвајање Интегрисаног националног енергетског и климатског плана до фебруара 2022. године. Потребно је да овај Правилник буде у потпуности доследан с директном примењивошћу Уредбе (ЕУ) 2018/1999, укључујући и њене Прилоге у којима се утврђују информације које треба да се укључе у Националне енергетске и климатске планове. Изменом Закона о климатским променама биће пренесене релевантне одредбе Уредбе (ЕУ) 2018/1999, које су у надлежности Министарства заштите животне средине.

III 1.6. Угљоводоници

Потпуно преношење захтева Регулативе (ЕУ) 2964/95 и Одлуке Комисије 1999/280/ЕК планирано је за III квартал 2021. године. Доношењем Закона о изменама и допунама Закона о енергетици, проширен је обим података које треба да достављају обвезници доставе података. Правилником о изменама и допунама Правилника о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса ближе ће се прописати начин и рокови за доставу ових података.

Ради пуног усклађивања свој законодавног оквира са Директивом 2009/119/ЕЗ, Република Србија треба да транспонује измену Директиве у погледу метода обрачунавања обавеза држања резерви (Имплементирајућа Директива Комисије (ЕУ) 2018/1581 од 19. октобра 2018). Ово ће бити учињено променом Уредбе о методологији прикупљања и обраде података и обрачунавања просечног дневног нето увоза, просечне дневне потрошње и износа потребних обавезних резерви сирове нафте и нафтних деривата. Реалистичан рок за ово транспоноване је децембар 2021. године.

Обавезне резерве нафте које су у потпуности у складу са Директивом и изменама и допунама Директиве (тј. у износу од 90 дана нето увоза или 61 дана потрошње, који год од та два износа да је већи) биће формиране до 31. децембра 2022. године – у складу са Одлуком Министарског савета 2012/03/МС-ЕпС и усвојеним ревидираним Акционим планом.

Ради потпуног усклађивања са Директивом бр. 94/22/ЕЗ планирано је доношење посебног Закона о истраживању и експлоатацији угљоводоника као законског акта који ће бити донет у складу са одредбама Закона о рударству и геолошким истраживањима и потпуно ће регулисати питања везана за издавање одобрења за истраживање и експлоатацију угљоводоника у течном и гасовитом стању (нафта и гас) и осталих природних гасова, на основу претходно спроведеног поступка јавног тендера. Закон ће бити донет у IV кварталу 2023. године, а одредбе којима је Директива 94/22/ЕЗ пренета у њега ће се примењивати од дана приступања Републике Србије Европској унији, а имајући у виду постојеће стање истражних и експлоатационих поља.

III 1.ц. Унутрашње енергетско тржиште

Директива 2009/73/ЕЗ је потпуно пренета у законодавство Републике Србије.

Уредба бр. 715/2009 је потпуно пренета у законодавство Републике Србије.

Планом за спровођење активности у циљу реорганизације ЈП „Србијасгас“ Нови Сад који је у поступку усаглашавања са Европском комисијом и Секретаријатом Енергетске заједнице предвиђени су рокови и носиоци активности за стварање услова за сертификацију оператора транспортног система. Транспортгас Србија. Предложеним планом предвиђено је и да се до 1. октобра 2022. године омогући приступ тржишту кроз улазну тачку Хоргош.

У складу са Законом о енергетици из 2014. године и коначним актом о изузећу („Службени гласник РС“, бр. 15/19), Гастрас доо је поднео пријаву за сертификацију у јуну 2019. године. Савет Агенције за енергетику Републике Србије усвојио је прелиминарни акт којим се Гастрас доо условно сертификаује као независни оператор

транспортног система, уз обавезу да поднесе употребну дозволу или изврши упис права својине над објектима транспортног система природног гаса, као и да поднесе доказ којим потврђује да самостално послује и управља транспортним системом, у складу са актом о изузећу, у року од 6 месеци од почетка оперативног рада. У децембру 2019. године, Секретаријат Енергетске заједнице дао је мишљење на прелиминарну одлуку, а у фебруару 2020. године Савет Агенције за енергетику Републике Србије усвојио је коначни акт о сертификацији. Гастранс доо Нови Сад је условно сертификован као независни оператор транспортног система природног гаса, с истим обавезама које су одређене у прелиминарном акту.

Питање сертификације Гастранса доо је у потпуности у надлежности Агенције за енергетику Републике Србије као независног регулаторног тела. Током преговора о приступању, регулаторни режим Гастранса треба прегледати у погледу усклађености са законодавством ЕУ.

У циљу даљег преношења Уредбе ЕУ 1227/2011 у законодавство Републике Србије, Агенција за енергетику ће донети Правила о спречавању злоупотреба на тржишту електричне енергије и природног гаса у законом прописаном року (шест месеци од дана ступања Закона о изменама и допунама Закона о енергетици на снагу), односно у IV кварталу 2021. године.

Уредба ЕУ бр. 347/2013 делимично је пренета у законодавство Републике Србије доношењем Закона о изменама и допунама Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 40/21).

Да би се ова уредба у потпуности пренела, потребно је донети уредбу којом се ближе прописују услови и начин промовисања неког пројекта у стратешки и обавезе и активности надлежних институција у погледу праћења и реализације стратешких енергетских пројеката. Уредба ће бити донета у IV кварталу 2021. године.

Такође, потпуна усклађеност са Уредбом 347/2013 у вези са издавањем аката биће постигнута када се усвоји Закон о изменама и допунама Закона о процени утицаја на животну средину и одговарајући подзаконски акти за чије доношење је надлежно Министарство заштите животне средине.

Уредбе комисије ЕУ 2015/703, ЕУ 2017/459, ЕУ 2017/460 и ЕУ 312/2014 делимично су пренете у законодавство Републике Србије доношењем Закона о изменама и допунама Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 40/21). Да би се ове уредбе у потпуности пренеле, Влада ће донети акта о мрежним правилима до краја 2021. године.

У циљу преношења Уредбе 2015/1222 Влада Републике Србије ће донети подзаконски акт у законом прописаном року којим се ближе прописују услови, начин стицања, трајање и престанак статуса номинованог оператора тржишта електричне енергије, улогу номинованог оператора тржишта, централне уговорне стране, преносног агента и оператора преносног система у вези са пословима спајања организованих тржишта, принципе финансијског поравнања и плаћања, принципе спајања дан-унапред и унутардневног тржишта електричне енергије са суседним тржиштима. Конкурентно и ликвидно тржиште постићи се се одмах након спајања унутардневног тржишта, српског тржишта са европским јединственим повезаним унутардневним тржиштем (*SIDC*). Да би национално тржиште постало конкурентно и ликвидно, неопходно је отварање

малопродајног тржишта, више независних произвођача, независно учествовање индустрије на тржишту, и више добављача.

За потпуно преношење Уредби комисије ЕУ 2016/631, ЕУ 2016/1388, ЕУ 2016/1447, планирано је да Влада донесе у IV кварталу 2021. године акта о мрежним правилима која се односе на прикључење на мрежу производних јединица, прикључење на мрежу објеката купаца и прикључење на мрежу једносмерних система високог напона. Наведена акта доноси Влада на предлог Министарства, након што Агенција донесе упутство, а оператори система израде акта и прибаве сагласност Агенције на њих.

Планирано је да уредбе 2016/1719, 2017/1485, 2017/2195 буду пренете у законодавство Републике Србије до краја 2023. године. У складу са новим Законом о енергетици, ЕМС ће изменити и допунити Правила о раду тржишта како би она одражавала захтеве Уредбе 2017/2195. То ће бити учињено кроз неколико корака пре 2023. године. У вези са тим, ЕМС је вољна да се придружи Балансним платформама ЕУ. Прва платформа којој ЕМС планира да се придружи (почетак оперативног рада) је *IGCC* у првом кварталу 2022. године. ЕМС тренутно учествује с две границе у *JAO (Joint Allocation office* - јединствена платформа за алокацију ЕУ). ЕМС има план да учествује с преосталим границама у *JAO*, али то зависи од заједничке сагласности и воље суседних ОТС.

Ради даљег усаглашавања са Уредбом 2017/2196 планирано је, а у складу са Законом предвиђеним роком, да оператор преносног система донесе Правила за обуставу и поновно успостављање тржишних активности. Правила ће бити донета у IV кварталу 2021. године.

Ради даљег усаглашавања са Уредбом ЕУ 2019/943 планирано је, а у складу са Законом предвиђеним роком (1 година од дана ступања на снагу Закона) да Влада донесе Уредбу којом ће се ближе уредити техничке спецификације за пунионице електричних возила и обавезе оператора система према крајњем купцу који пружа услугу пуњења електричних аутомобила и друга питања важна за рад пунионица за електрична возила. Планирано је да потпуна усаглашеност националног законодавства са Уредбом ЕУ 2019/943 буде постигнута до краја 2023. године.

Ради даљег усаглашавања са Директивом ЕУ 2019/944 а у складу са Законом предвиђеним роком (шест месеци од дана ступања на снагу Закона), оператор преносног система ће донети правила за прикључење која одобрава Агенција за енергетику. Планирано је да потпуна усаглашеност националног законодавства са Уредбом ЕУ 2019/944 буде постигнута до краја 2023. године.

III 1.д. Сигурност снабдевања

Уредба (ЕУ) 2017/1938 је делимично пренета у законодавство Републике Србије. У циљу потпуног усаглашавања планира се ревизија постојећих аката (Уредбе о утврђивању Превентивног акционог плана ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом („Службени гласник РС“, бр. 102/18) и Уредбе о утврђивању Кризног плана ради обезбеђења сигурности снабдевања природним гасом („Службени гласник РС“, бр. 102/18) и успостављеног модела везаног за сигурност снабдевања уз нову процену ризика.

Уредба ЕУ 2019/941 ће бити пренета у законодавство Републике Србије до краја 2023. године.

III 1.e. Обновљиви извори енергије

Потпуно усклађивање са Директивом (ЕУ) 2018/2001 ће бити постигнуто након доношења подзаконских аката Закона о коришћењу обновљивих извора енергије који су наведени даље у тексту, а који ће бити донети у законском року од шест месеци од доношења Закона, најкасније у IV кварталу 2021. године. Сва подзаконска акта су у фази израде а чине их:

- Уредба о тржишној премији;
- Уредба о моделу уговора о тржишној премији;
- Уредба о балансној одговорности произвођача електричне енергије из обновљивих извора енергије;
- Уредба о квотама за тржишне премије;
- Методологија за одређивање висине тржишне премије;
- Методологија за одређивање фид-ин тарифа;
- Уредба о фид-ин тарифи;
- Уредба о моделу уговора о фид-ин тарифи;
- Уредба о произвођачу електричне енергије из обновљивих извора енергије и гаранцији порекла;
- Уредба о накнади за подстицај повлашћених произвођача;
- Уредба о купцу-произвођачу;
- Уредба о подстицајним мерама за достизање удела обновљивих извора енергије у саобраћају;
- Уредба о критеријумима одрживости биогорива;
- Уредба о обновљивом водонику;
- Правилник о прорачуну удела обновљивих извора енергије;
- Правилник о прорачуну и приказивању удела свих врста извора енергије у продатој електричној енергији;
- Правилник о регистру купаца-произвођача и процени њихове производње;
- Правилник о размени поднесака и докумената.

Дефинисање обавезујућих циљева за ОИЕ за 2030 Одлуком Министарског савета Енергетске заједнице и Интегрисаним националним енергетским и климатским планом који усваја Влада;

Специфичне измене и допуне посебног Закона о коришћењу одрживих извора енергије који још увек нису одражени.

Уредба (ЕУ) 2019/807 биће транспонована као део подзаконских аката о биогоривима који се припремају у оквиру ИПА пројекта Техничка помоћ министарству надлежном за енергетику и релевантним јавним ентитетима за спровођење Новог Закона о енергетици, *NEEAP* и Директиве ОИЕ.

Агенција за енергетику ће, такође, у складу са обавезама које су прописане Законом о коришћењу ОИЕ изградити методологију за одређивање максималне тржишне премије за сваку врсту електране на ОИЕ за коју су прописане квоте, а за потребе спровођења аукција, као и методологију за одређивање фид-ин тарифа.

III 1.ф. Енергетска ефикасност

Директива Европског парламента и Савета 2012/27/ЕУ. Република Србија ће у потпуности бити усклађена са овом директивом доношењем подзаконских аката закона о ефикасном коришћењу енергије. Законом је предвиђено да ће сви подзаконски акти бити донети у року до октобра 2022. године али се доношење аката очекује већ до краја 2021. године.

Усклађивање законског оквира са Уредбом (ЕУ) 2017/1369 биће остварено доношењем уредбе на основу члана 63. ЗЕЕРУЕ. Уредба ће прописати: обавезе испоручиоца производа, и продавца у погледу енергетског означавања производа, које се односе на: садржај енергетске ознаке, њеног исправног постављања и тачности података на ознаци, коришћење рекласираних ознака енергетске ефикасности и друге услове којима се обезбеђује примена захтева енергетског означавања за производе. Доношење ове Уредбе планирано је за III квартал 2021. године, осим у делу који се односи на европску базу података EPREL, који није могуће пренети док Република Србија не постане део заједничког ЕУ тржишта.

Иако је законски оквир Републике Србије у овом тренутку само делимично усклађен са Уредбом (ЕУ) 2017/1369, припремљени су и нацрти правилника којима се преносе делегиране уредбе 2019/2013 и 2019/2018. Правилници ће бити донети у роковима како следи: за усклађивање са Делегираном уредбом 2019/2013 у II кварталу 2021. године, а за усклађивање са делегираним уредбама 2019/2018 и 2019/2015 у III кварталу 2021. године.

Усклађивање законског оквира са Уредбом (ЕУ) 2020/740 биће остварено доношењем правилника на основу члана 65. ЗЕЕРУЕ. Правилник ће прописати: захтеве енергетског означавања пнеуматика, обавезе испоручилаца и продаваца пнеуматика, обавезе испоручилаца и продаваца моторних возила, дефинишу се мерне методе, поступак провере усаглашености пнеуматика са захтевима енергетског означавања у сврху тржишног надзора, поступак одређивања класе енергетске ефикасности пнеуматика, изглед дизајн и формат енергетске ознаке, листу са подацима, садржај техничке документације, информације које је потребно обезбедити приликом визуелног оглашавања у техничким и промотивним материјалима приликом продаје на даљину и у телемаркетингу, информације које је потребно обезбедити у случају продаје на даљину преко интернета, поступак усклађивања лабораторија за мерење отпора котрљања, као и друге захтеве у вези енергетског означавања за поједине врсте пнеуматика. Доношење правилника је предвиђено у III кварталу 2021. године иако је законски рок октобар 2022. године.

Усклађивање законског оквира са Директивом (ЕУ) 2009/125/ЕЗ биће остварено доношењем уредбе на основу члана 66. ЗЕЕРУЕ. Уредбом се прописују ближе обавезе

произвођача, његовог заступника, односно увозника у погледу еко-дизајна, поступак оцењивања усаглашености производа са захтевима еко-дизајна, претпоставку усаглашености, декларацију усаглашености, знак усаглашености и друге услове. Доношењем Уредбе се остварује потпуна усаглашеност са захтевима Директиве 2009/125/ЕЗ. Доношење Уредбе се очекује у III кварталу 2021. године. Појединачним правилницима, које доноси министар према члану 66. Закона, транспонуваће се делегирани акти тј. имплементационе мере за еко дизајн. Детаљан план преношења дат је у Прилогу 4.

Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) 2015/2402 ће бити пренета кроз подзаконски акт из члана 80. ЗЕЕРУЕ којим ће бити прописана методологија за утврђивање енергетске ефикасности когенерације. Планирани рок за усвајање је III квартал 2021. године.

У циљу достизања потпуне усаглашености са Директивом Европског парламента и Савета 2010/31/ЕУ МГСИ, у оквиру својих надлежности, планира усвајање Закона о изменама Закона о планирању и изградњи, Правилник о изменама и допунама Правилника о енергетској ефикасности зграда, Правилник о изменама и допунама Правилника о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда. Доношење ових аката планирано је за IV квартал 2023. године.

Изменама и допунама предметних правилника врши се потпуно усклађивање са одредбама Директиве 2010/31/ЕУ (2018/844), а које су у надлежности МГСИ, односно врши се унапређење постојеће методологије за израчунавање енергетске ефикасности зграда, дефинишу се нови минимални захтеви енергетских својстава зграда у односу на успостављен трошковно-оптимални ниво минималних захтева енергетске ефикасности постојећих и нових зграда, дефинише се зграда приближно нулте потрошње енергије, унапређује се постојећи систем енергетске сертификације зграда и успоставља независни систем контроле сертификације.

Подзаконски акти које доноси МРЕ у складу са ЗЕЕРУЕ а у циљу усклађивања са Директивом 2010/31/ЕУ биће донети до краја 2021. године.

III 1.г. Међународни споразуми

Република Србија ће до дана придруживања ЕУ приступити Уговору о Енергетској повељи и тако постати пуноправни члан Енергетске повеље.

III 1.х. Нуклеарна енергија

Изградња нуклеарних електрана, постројења за производњу нуклеарног горива и постројења за прераду исслуженог нуклеарног горива за нуклеарне електране је забрањена у Србији од 1989. године. Србија нема капацитета за производњу или употребу нуклеарне енергије па се усаглашавање законодавства у овој области односи претежно на радијациону сигурност и безбедност и сигурност управљања радиоактивним отпадом.

III 1.и. Еуратом: Заједница, Уговор, Директива Савета 2009/71/Еуратом од 25. јуна 2009. године о нуклеарној сигурности нуклеарних постројења и приступање међународним конвенцијама

Република Србија је приступила Конвенцији о нуклеарној сигурности, Заједничкој конвенцији о сигурности управљања истрошеним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом и потврдила Измене и допуне Конвенције о физичкој заштити нуклеарног материјала и Додатни протокол чиме је у потпуности испунила обавезе у погледу приступања међународним конвенцијама.

У складу са обавезама које проистичу из потврђивања Заједничке конвенције о сигурности управљања истрошеним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом и Конвенције о нуклеарној сигурности, Република Србија је припремила одговарајуће националне извештаје. Делегација Републике Србије је учествовала у раду Шестог прегледног састанка по Заједничкој конвенцији о сигурности управљања истрошеним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом на коме је приказала Први национални извештај. Извештај и приказана презентација су добро примљени од стране учесника Прегледног састанка, при чему је истакнуто да је Република Србија припремила квалитетан документ у изузетно кратком временском року.

Потпуно усклађивање са Директивом Савета 2009/71/Еуратом и Директивом Савета 2014/87/Еуратом планира се до краја 2023. године усвајањем правилника који прописује деловање у ванредном догађају.

III 1.ј. Заштита од зрачења

Потпуно усклађивање са Директивом Савета 2013/59/Еуратом планира се до краја 2023. године усвајањем сета подзаконских аката у складу са Законом о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр.95/18 и 10/19):

У циљу омогућавања примене Одлуке Савета 87/600 потребно је потписати Споразум између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и Републике Србије о учешћу у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (Есигіе). Потписивањем овог споразума успоставиће се и практични аранжмани за имплементацију Одлуке Савета 87/600.

Потпуно усклађивање са Директивом 2013/51/Еуратом извршиће се до краја 2023. године усвајањем одговарајућег подзаконског акта.

III 1.к. Радиоактивни отпад и управљање истрошеним горивом

Потпуно усклађивање националног законодавства са одредбама Директиве 2006/117/Еуратом и Одлуке Комисије 2008/312/Еуратом у мери у којој је то могуће пре приступања ЕУ планира се до краја 2023. године усвајањем правилника који прописује прекограничне пошиљке радиоактивног отпада и истрошеног горива.

Додатно транспоновање одредби Препоруке Комисије 2006/851/Еуратом планира се до краја 2023. године усвајањем Уредбе Владе којом се успоставља механизам за

управљање финансијским средствима за декомисију нуклеарних постројења, истрошено гориво и радиоактивни отпад.

III 1.л. Примена гаранција

Потпуно преношење одредби Препоруке 2009/120/Еуратом планира се до краја 2023. године усвајањем правилника који прописује начин обрачуна и контроле нуклеарног материјала.

Преношење одредби препоруке 2006/40/Еуратом планира се у документу у форми смерница које су преведене на српски језик до датума приступања Републике Србије ЕУ.

Да би се обезбедили услови за ступање на снагу Уредбе 302/2005/ Еуратом потребно је пре приступања извршити измене Закона о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности, члан 184 који се односи на контролу и надзор МААЕ, односно омогућити контролу и надзор од стране инспектора ЕК. Постоји институционални оквир за примену Уредбе.

Тренутно је на снази Закон о ратификацији Споразума између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја („Службени лист СФРЈ” 67/73). Да би се обезбедило ступање на снагу 78/164/Еуратом - Споразум између Краљевине Белгије, Краљевине Данске, Савезне Републике Немачке, Ирске, Републике Италије, Великог Војводства Луксембург, Краљевине Холандије, Европске заједнице за атомску енергију и Међународне агенције за атомску енергију којим се спроводи члан III ст. 1. и 4. Уговора о неширењу нуклеарног оружја - Протокол потребно је пре приступања извршити потврђивање споразума између Републике Србије, Еуратом и Међународне агенције за атомску енергију

Тренутно је на снази Закон о потврђивању Додатног протокола између Републике Србије и Међународне агенције за атомску енергију уз Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне Агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са уговором о неширењу нуклеарног оружја („Службени гласник РС – Међународни уговори“ 10/2018), Да би се обезбедило ступање на снагу 1999/188/Еуратом - Протокол уз Споразум између Републике Аустрије, Краљевине Белгије, Краљевине Данске, Републике Финске, Савезне Републике Немачке, Републике Грчке, Ирске, Републике Италије, Великог Војводства Луксембурга, Краљевине Холандије, Републике Португал, Краљевине Шпаније, Краљевине Шведске, Европске заједнице за атомску енергију и Међународне агенције за атомску енергију о спровођењу члана III ст. 1. и 4. Уговора о неширењу нуклеарног оружја потребно је пре приступања извршити потврђивање споразума између Републике Србије, Еуратом и Међународне агенције за атомску енергију.

III 1.м. Снабдевање горивом

Поглавље 6 Еуратом Уговора о „снабдевању“ и повезаном секундарном законодавству биће транспоновано до датума приступања Републике Србије ЕУ.

III 2. Усаглашавање институционалног оквира и административних капацитета

III 2.a. Опште

Ради даљег усаглашавања са Уредбом (ЕУ) 2018/1999 неопходно је јачање постојећих административних капацитета запошљавањем и попуњавањем упражњеног радног места у Министарству рударства и енергетике, Одсек за стратешко планирање у енергетици (1 запослени) као и додатно запошљавање и јачање административних капацитета у Министарству заштите животне средине, у Одељењу за климатске промене.

III 2.б. Угљоводоници

Да би се обезбедила исправна примена Регулative (ЕУ) 2964/95 и Одлуке Комисије 1999/280. Неопходно је јачање постојећих административних капацитета запошљавањем и попуњавањем упражњеног радног места у Министарству рударства и енергетике, Сектор за нафту и гас (1 запослени). Такође, потребно је надоградити базу података Министарства рударства и енергетике, Сектора за нафту и гас на начин да обухвати проширени обим података, у циљу потпуног извештавања надлежних институција. У ту сврху, у 2021. години планирано је спровођење јавне набавке за надоградњу и одржавање ове базе података. Такође, потребно је и јачање административних капацитета попуњавањем упражњеног радног места у Сектору за нафту и гас.

Управа за резерве енергената планира да унапреди своје административне капацитете за спровођење Директиве ЕУ 119/2009 тако што ће до краја 2022. год. имати 10 запослених.

Ради потпуног усаглашавања са Директивом бр. 94/22/ЕЗ потребно је запошљавање додатних службеника у Сектору за геологију и рударство Министарства рударства и енергетике као и обезбеђивање адекватне обуке тренутно запослених.

III 2.ц. Унутрашње енергетско тржиште

Да би се обезбедила исправна примена Директива 2009/73/ЕЗ и Уредбе бр. 715/2009 неопходно је јачање административних капацитета и попуњавање упражњених радних места (два радна места) у Министарству рударства и енергетике, Сектор за нафту и гас.

Да би се обезбедило исправно преношење и координација спровођења Уредба ЕУ 1227/2011 потребно је јачање административних капацитета и попуњавање упражњених радних места у Министарству рударства и енергетике како би се прописи за спровођење донели у законом прописаном року.

Да би се обезбедило исправно преношење и координација спровођења Уредбе ЕУ бр. 347/2013 потребно је јачање административних капацитета и попуњавање упражњених радних места у Министарству рударства и енергетике како би се прописи за спровођење донели у законом прописаном року.

Да би се обезбедило исправно преношење и координација спровођења Уредби комисије ЕУ 2015/703, ЕУ 2017/459, ЕУ 2017/460 и ЕУ 312/2014 потребно је попунити упражњено радно место у Министарству рударства и енергетике, Сектор за нафту и гас.

Да би се обезбедило праћење примене Директиве 2009/72/ЕЗ и прописа у које је пренета неопходно је јачање административних капацитета и попуњавање упражњених радних места у Министарству рударства и енергетике.

Да би се обезбедило праћење примене Уредбе 714/2009 и прописа у које је пренета неопходно је јачање административних капацитета и попуњавање упражњених радних места у Министарству рударства и енергетике.

У Сектору за електроенергетику неопходно је јачања постојећих административних капацитета повећање броја запослених који раде на преношењу, спровођењу и примени правних тековина ЕУ из области електричне енергије за десет запослених.

Људске ресурсе и информатичку инфраструктуру АЕРС због повећаног обима посла (имплементација послова регулаторних тела из трећег пакета прописа о унутрашњем тржишту енергије ЕУ⁵, имплементација послова из новог пакета прописа „Чиста енергија за све Европљане“) у наредном периоду треба додатно ојачати. Главна препрека за повећање броја запослених је ограничена конкурентност АЕРС на тржишту радне снаге у привлачењу и задржавању експерата за енергетику одговарајућих квалификација и искуства. Упркос повременим уским грлима, за сада АЕРС успева да приоритизацијом послова избегне значајније последице субоптималног броја запослених на најважније учинке организације. Агенција за енергетику ће до приступања РС у ЕУ наставити континуирано јачање административних капацитета са циљем спровођења свих обавеза које произлазе из правних тековина ЕУ. Агенција тренутно има 46 запослених и планира се повећање броја запослених на 61 (укључујући 5 чланова Савета) до 31. децембра 2024. године. Током 2021/2022. године ће кроз пројекат из програма ИПА 2018 „Support to Energy Agency of the Republic of Serbia (AERS) for Energy Market and Network Infrastructure Data Collection and Analysis“ ојачати ИТ инфраструктуру. Поред тога, Агенција је конкурисала за средства из програма ИПА III (програмске године 2023. и 2024) за извођење твининг пројекта подршке имплементацији дела пакета прописа ЕУ „Чиста енергија за све Европљане“ који се односи на послове националног регулаторног тела.

III 2.д. Сигурност снабдевања

⁵ Из функционалне анализе урађене у оквиру твининг пројекта “Capacity Building for the Energy Agency of the Republic of Serbia” (2014) проистиче да је адекватан број запослених за имплементацију 3. пакета око 55.

Да би се обезбедила исправна примена Уредба (ЕУ) 2017/1938 неопходно је попуњавање упражњених радних места у Министарству рударства и енергетике, Сектору за нафту и гас

Да би се обезбедило праћење примене Директиве 2005/89/ЕЦ и прописа у које је пренета неопходно је јачање административних капацитета и попуњавање упражњених радних места у Министарству рударства и енергетике.

III 2.е. Обновљиви извори енергије

Да би се обезбедило праћење примене Директиве (ЕУ) 2018/2001 и прописа у које је она пренета, односно ће бити пренета, у току је јачање административних капацитета попуњавањем упражњених радних места у Министарству рударства и енергетике, а планирано је да се изменама систематизације у наредном периоду додатно повећају административни капацитети у овој области повећањем броја извршилаца, а затим и попуњавањем радних места расписивањем конкурса према динамици коју одобри Министарство финансија.

III 2.ф. Енергетска ефикасност

Законом (ЗЕЕРУЕ) је предвиђено оснивање Управе за финансирање и подстицање енергетске ефикасности као органа у саставу Министарства рударства и енергетике са статусом правног лица. Предвиђено је да Управа има својство правног лица и адекватне људске капацитете који ће омогућити да се средства подстицаја осим јединицама локалне самоуправе буду додељена и другим корисницима, што до сада није било могуће. Посебно је значајно то што ће средства бити доступна и грађанима кроз моделе финансирања у којима ће учествовати јединице локалне самоуправе, привредни субјекти који изводе радове на енергетској санацији и банкарски сектор. Очекује се да Управа буде успостављена у јулу 2021. године. Пилот пројекат за доделу средстава грађанима очекује се током 2021. године док се активности већег обима очекују почетком 2022. године. Средства ће бити обезбеђена из буџета и средствима међународних финансијских институција. У циљу изградње капацитета управе и даљег унапређења механизма финансирања очекује се техника помоћ из ИПА фондова за 2021. годину. Из ових средстава очекују се и средства за пилот активности. Успостављањем управе значајно ће се унапредити капацитет за спровођење политике у области енергетске ефикасности.

Унапређење правног оквира, кроз имене и допуне Закона о планирању и изградњи Правилника из области енергетске ефикасности зграда, као и доношење Дугорочне стратегије за подстицање улагања у обнову националног фонда зграда условиће потребу за повећањем административних капацитета МГСИ. Планирано је да се будућим систематизацијама радних места предвиде нова радна места у вези са јачањем система контроле енергетске сертификације као и нова радна места за спровођење Дугорочне стратегије.

III 2.х. Нуклеарна енергија

У одсуству сваке производње нуклеарне енергије овај одељак има ограничени значај.

Регулаторно тело у области нуклеарне сигурности је основано 2009. године и његови административни, финансијски и технички капацитети су значајно побољшани у протеклом периоду.

III 2.и. Еуратом: Заједница, Уговор, Директива Савета 2009/71/Еуратом од 25. јуна 2009. године о нуклеарној сигурности нуклеарних постројења и приступање међународним конвенцијама

Доношењем Закона о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр.95/18 и 10/19) овлашћења регулаторног тела су значајно проширена укључујући и овлашћење за вршење инспекцијског надзора, чиме су регулаторни послови обједињени у један орган. Сектор за инспекцијски надзор има пет инспектора који су надлежни за надзор над спровођењем мера радијационе и нуклеарне сигурности. Достигнути административни, финансијски и стручни капацитети су довољни за тренутни обим активности. Имајући у виду будуће обавезе и активности потребно је додатно јачање стручних капацитета до краја 2023. године у складу са бројем запослених који је одобрен Одлуком Владе.

III „Нуклеарни објекти Србије“ започели су процес добијања статуса и оптималног будућег коришћења РБ истраживачког реактора.

Декомисија објеката који су престали са радом, истраживачког реактора РА и затвореног рудника уранијума и хидрометалуршког постројења нису започети. Ово остаје као отворено питање чије решавање мора да се започне пре приступања ЕУ. Имајући у виду обим посла и потребна финансијска средства, решавање проблема декомисије има дугорочни карактер и не може бити окончано даном приступања ЕУ.

III 2.ј. Заштита од зрачења

За имплементацију прописа из области примене извора зрачења у медицини неопходно је јачање стручних капацитета у смислу прописивања обавеза и броја медицинских физичара у складу са свим делатностима у којима су препознати као неопходни. Ово је континуирани процес који подразумева активно учешће Министарства здравља и наставља се и након приступања Србије ЕУ.

За имплементацију процеса оправдавања нових делатности потребно је усаглашавање са прописом донетим од стране Министарства здравља.

У циљу препознавања стручњака из области заштите од зрачења потребно је јачање стручних капацитета и препознавање њихове улоге у оквиру сваке радијационе делатности.

У Републици Србији постоји мрежа овлашћених лабораторија које врше мониторинг радиоактивности у животној средини. Србија поседује мрежу мерних станица за рану најаву радиолошког акцидента и врши размену података у оквиру Европске мреже за размену радиолошких података (ЕУРДЕП).

У оквиру пројекта Европске комисије за западни Балкан чији се почетак очекује у 2021. години планира се проширење капацитета за рано упозоравање на нуклеарни или радиолошки акцидент кроз набавку нових, савремених мерних станица.

У оквиру пројекта ЕК за унапређење система за спремност и одговор на нуклеарну или радиолошку ванредну ситуацију, у Србији је инсталиран JRODOS, систем за подршку при одлучивању. Потпуна имплементација JRODOSa очекује се кроз ревизију Уредбе о плану за деловање у случају акцидента и треба да буде завршена до краја 2023. године.

III 2.к. Радиоактивни отпад и управљање истрошеним горивом

Доношењем Закона о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр.95/18 и 10/19) овлашћење за вршење инспекцијског надзора над објектима за управљање радиоактивним отпадом и истрошеним горивом пренета су на регулаторно тело.

Све активности у вези са управљањем радиоактивним отпадом и истрошеним нуклеарним горивом обавља Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије“ које је оператор складишта радиоактивног отпада и ислужених извора зрачења.

Складиште за чврсти радиоактивни отпад ХЗ и безбедно складиште извора зрачења БС су у употреби од 2012. године. Адаптација објекта за третман радиоактивног отпада је у завршној фази и очекује се да ово постројење добије лиценцу за пробни рад до краја 2021. године.

Стари хангари за радиоактивни отпад су затворени и планирана је њихова декомисија. Планирано је уклањање постојећег радиоактивног отпада из тих складишта и резервоара за течни отпад. Техничка помоћ уговорена од стране *DG INTPA* представља први корак на овом путу.

Неопходно је доделити јасне одговорности за успостављање одлагања радиоактивног отпада у законском систему који се односи на радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Републике Србије, које укључује све фазе у животном циклусу овог објекта, од одређивања локације, преко пројектовања, изградње, пуштања у рад, рада до затварања објекта и успостављања институционалне контроле локације објекта након његовог затварања. Влада Републике Србије, на предлог ЈП „Нуклеарни објекти Србије“, и уз сагласност Директората, треба да донесе одлуку о потреби изградње објекта за одлагање радиоактивног отпада, као и о типу објекта за одлагање који је у складу са залихама отпада Републике Србије. Неопходно је дефинисати све посебне кораке у развоју и лиценцирању објекта (или више од једног објекта, ако је то неопходно услед постојања различитих типова отпада), као и додељивању одговорности, и релевантне финансијске и друге ресурсе.

III 2.л. Примена гаранција

У односу на број запослених чије су дужности везане за област примене гаранција, неопходно је даље јачање стручних капацитета Директората за радијациону и

нуклеарну безбедност Републике Србије до краја 2023. године у складу са бројем запослених који је одобрен на основу Одлуке Владе.

Институт за нуклеарне науке „Винча“ и Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије“ имају довољан број запослених са одговарајућим знањем неопходним за испуњавање обавеза у вези са применом гаранција.

Имајући у виду неопходно прилагођавање механизму примене гаранција за имплементацију Уредбе 302/2005 неопходно је до момента ступања Републике Србије у чланство Европске уније:

- организовати семинар/радионицу за правна лица на које се односи ова Уредба у циљу упознавања са новим механизмом и идентификације разлика у односу на садашњи режим и оспособљавања да се пруже све неопходне информације које се односе на гаранције по приступању;

- припрема смерница у складу с Препоруком 2006/40 за спровођење Уредбе 302/2005;

- вођење дискусија са МААЕ и предузимање свих неопходних припремних корака за постизање споразума између Републике Србије, Еуратома и Међународне Агенције за атомску енергију.

III 2.м. Снабдевање горивом

Имајући у виду чињеницу да Република Србија није заинтересована за учешће у капиталном и саветодавном комитету Агенције за снабдевање горивом, није потребно успостављање додатне институционалне инфраструктуре.

III 3. Планиране мере и активности за достизање потпуне усаглашености и образложење преговарачких захтева

III 3.а. Опште

Министарство рударства и енергетике је спремно да усагласи законодавство са правним тековинама Европске уније у вези Уредбе (ЕУ) 2018/1999 Европског парламента и Савета у делу који се односи на израду и извештавање о Интегрисаном националном енергетском и климатском плану. Динамика усаглашавања Републике Србије са осталим одредбама Уредбе чије преношење и спровођење је у надлежности Министарства заштите животне средине ће бити приказана у Преговарачкој позицији за Преговарачко поглавље 27.

III 3.б. Угљоводоници

Тренутне мере спровођења су у току. Народна скупштина Републике Србије је усвојила Закона о изменама и допунама Закона о енергетици и започела је процедура јавне набавке за надоградњу и одржавање базе података Министарства рударства и енергетике, Сектор за нафту и гас. Република Србија је спремна да у потпуности усагласи

законодавство са правним тековинама Европске уније у вези Регулative (ЕУ) 2964/95 и Одлуке Комисије 1999/280/ЕК до краја 2021. године.

Република Србија је спремна да формира обавезне резерве нафте које су у потпуности усаглашене са Директивом ЕУ 119/2009 и њеним изменама до 31. децембра 2022. године – у складу са Одлуком Министарског савета 2012/03/МС-ЕпС.

С обзиром да ће се сходно Директиви бр. 94/22/ЕЗ одобрења за истраживања и експлоатацију угљоводоника у течном и гасовитом стању (нафта и гас) и осталих природних гасова, Министарство издавати одобрења привредним друштвима, које је изабрано на основу спроведеног поступка јавног тендера, а који ће спроводити надлежно министарство, то ће бити потребна и додатна средства за спровођење истог тендера, који ће обухватити трошкове припреме и превођења тендерске документације.

Такође су у плану су активности укључујући и ванзаконодавне мере – израда стратегија и акционих планова, програма, прописа. Планирано је доношење Стратегије управљања минералним и другим геолошким ресурсима Републике Србије, којом се одређују дугорочни циљеви развоја рударства и геолошких истраживања енергетских, металних, неметалних и техногених минералних сировина, подземних вода и геотермалних ресурса и одређује пројекција потреба за свим врстама минералних сировина, развој сектора рударства и геолошких истраживања, као и пројекција увоза и извоза свих врста минералних сировина у Републици Србији, уз уважавање економских, регионалних, еколошких и социјалних аспеката. Стратегију доноси Народна скупштина на предлог Владе за период од најмање десет година.

Планирано је да се са израдом Стратегије започне након израде Стратегије енергетике, чија је израда започета почетком 2021. године. Стратегија управљања минералним и другим геолошким ресурсима Републике Србије треба да буде усаглашена са Стратегијом енергетике, будућим Интегрисаним планом за енергетику и климу за период од 2021-2030. године, као и осталим донетим стратегијама које се тичу рударског сектора.

Узимајући у обзир обавезе које проистичу из Директиве бр. 94/22/ЕЗ, прелазним и завршним одредбама Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 101/15, 95/2018 - др. закон и 40/21) одређено је да се одредбе Закона везане за транспоновање Директиве 94/22/ЕС примењују од дана приступања Републике Србије Европској Унији.

III 3.ц. Унутрашње енергетско тржиште

Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези Директиве 2009/73/ЕЗ у складу са донетим Акционим планом за сертификацију Транспортгас Србија доо и Планом за спровођење активности

у циљу сертификације Југоросгаз – транспорт доо. Наведене акционе планове Влада је усвојила 16. маја 2021. године Закључком број: 023-4526/2021.

У току је усаглашавање текста Акционог плана за спровођење активности у циљу реорганизације ЈП Србијагаз Нови Сад са Европском комисијом и Секретаријатом Енергетске заједнице.

Питање сертификације Гастранса доо у потпуности је у надлежности Агенције за енергетику Републике Србије као независног регулаторног тела. Током преговора о приступању, регулаторни режим Гастранса треба прегледати са становишта усклађености са законодавством ЕУ.

Тренутно су у току спроведене мере за Уредбу бр. 715/2009, а процена ситуације указује да Република Србија може да усагласи законодавство са правним тековинама Европске уније у року који не захтева прелазни период.

Република Србија је спремна да у потпуности усагласи законодавство са правним тековинама Европске уније у вези са Уредбом бр. 715/2009 до краја 2021. године.

Тренутно су у току спроведене мере за Уредбу ЕУ 1227/2011. Припремљен је нацрт Закона о изменама и допунама закона и енергетици, који је усвојила Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 21. априла 2021. године. Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези са Уредбом ЕУ 1227/2011 до краја 2021. године.

Тренутно се спроведе мере у вези Уредбе ЕУ бр. 347/2013. Усвојен је Закон о изменама и допунама закона о енергетици, 21. априла 2021. године. Пропис за спровођење донеће се у законом прописаном року, у току четвртог квартала 2021. године. Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези Уредбе ЕУ бр. 347/2013.

Тренутно су у току спроведбене мере за Уредбе комисије ЕУ 2015/703, ЕУ 2017/459, ЕУ 2017/460 и ЕУ 312/2014. Припремљен је нацрт Закона о изменама и допунама закона и енергетици, који је усвојила Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 21. априла 2021. године. Агенција за енергетику Републике Србије започела је активности на доношењу упутства за припрему мрежних правила усклађених са обавезама Републике Србије потврђеним међународним споразумима на основу којих ће оператори транспортног система да сачине предлог мрежних правила, које су у складу са Законом о енергетици дужни да сачине, прибаве на исте сагласност Агенције за енергетику Републике Србије и након тога их доставе Министарству рударства и енергетике. Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези Уредби ЕУ 2015/703, ЕУ 2017/459, ЕУ 2017/460 и ЕУ 312/2014 до краја 2021. године.

Спровођење прописа у које је Директива 2009/72/ЕЗ пренета ће се пратити, а Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези Директива 2009/72/ЕЗ.

У вези са Уредбом 714/2009 нема планираних мера и активности изузев праћења спровођења прописа у које је ова уредба пренета. Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези Уредбе 714/2009.

Да би се обезбедило исправно преношење и координација спровођења Уредба ЕУ 838/2010 потребно је да органи одговорни за спровођење Уредбе предузму све потребне активности како би се Уредба, односно пропис у који је пренета у потпуности применили. Не постоје посебно планирене мере и активности. Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези са Уредбом ЕУ 838/2010.

Прописи који чине законодавни оквир у који је пренета Уредба ЕУ бр. 543/2013 се спроводе и прикупљају се потребни подаци. Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези са Уредбом ЕУ бр. 543/2013.

Тренутно су у току спроведбене мере за Уредбе комисије ЕУ 2016/631, ЕУ 2016/1388, ЕУ 2016/1447. Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези са Уредбама ЕУ 2016/631, ЕУ 2016/1388, ЕУ 2016/1447.

У складу са Уредбом (ЕЗ) број 2016/1952 Републички завод за статистику ће наставити са редовним активностима тј. да прикупља, обрађује и доставља ЕУРОСТАТ-у просечне полугодишње цене које плаћају крајњи корисници електричне енергије и природног гаса, двапут годишње на почетку сваког шестомесечног периода.

III 3.д. Сигурност снабдевања

Тренутно су у току спроведбене мере, одржавају се редовни састанци Посебне радне групе за праћење сигурности снабдевања енергијом и енергентима. Такође, Министарство рударства и енергетике сваке године сачињава Извештај о сигурности снабдевања за претходну годину и доставља га надлежном одбору Народне скупштине и Секретаријату Енергетске заједнице. Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези са Уредбом (ЕУ) 2017/1938 до краја 2022. године.

Редовно ће се пратити спровођење прописа у које је Директива 2005/89/ЕЦ пренета и израђивати Извештај о сигурности снабдевања. Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези са Директивом 2005/89/ЕЦ.

III 3.е. Обновљиви извори енергије

Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у вези са Директивом (ЕУ) 2018/2001.

III 3.ф. Енергетска ефикасност

Република Србија је спремна да у потпуности усклади законодавство са правним тековинама Европске уније у области енергетске ефикасности.

III 3.х. Нуклеарна енергија

У одсуству сваке производње и употребе нуклеарне енергије овај одељак има ограничени значај.

III 3.и. Еуратом: Заједница, Уговор, Директива Савета 2009/71/Еуратом од 25. јуна 2009. године о нуклеарној сигурности нуклеарних постројења и приступање међународним конвенцијама

Даље мере и активности за достизање потпуног транспоновања Директиве Савета 2009/71/Еуратом, након ступања у чланство, нису потребне. Планиране активности које се тичу истраживачких реактора РА и РБ унапредиће оквир за нуклеарну сигурност како то захтева Директива.

Влада Републике Србије усвојила је одлуку о враћању истрошеног нуклеарног горива из истраживачког реактора РА и његову декомисију у 2004. години. Истрошено нуклеарно гориво је враћено Руској Федерацији 2010. године. Припрема за декомисију је урађена делимично. Од отпремања истрошеног нуклеарног горива, нису вршене никакве активности декомисије. Због сложености структура, система и компоненти, декомисија истраживачког реактора РА захтевала би још времена и средстава.

Истраживачки реактор РБ нулте снаге тренутно није у раду због одсуства научног и истраживачког интереса.

Усвајање Стратегије радијационе и нуклеарне сигурности планира се до краја 2023. године у складу са законом. Стратегија ће обухватати акционе планове који дефинишу фазе и временске оквире за њено спровођење. Ова Стратегија обухватиће питања декомисије истраживачког реактора РА и анализу даљег статуса истраживачког реактора РБ – декомисија или даља употреба у научне сврхе.

III 3.ј. Заштита од зрачења

Потпуно усклађивање националног законодавства са одредбама Директиве Савета 2013/59/ постићи ће се усвајањем или изменом и допуном подзаконских аката у области заштите од зрачења.

Поред усвајања или измене и допуне ових подзаконских аката, у сврху усклађивања са овом директивом, неопходно је извршити и следеће активности:

1) У циљу потпуног усклађивања са одредбама које се односе на препознавање стручњака из области медицинске физике:

Извршити анализу потреба за стручњацима из области медицинске физике у зависности од области примене извора зрачења у медицини;

Извршити анализу програма едукације кадрова у области медицинске физике и њихове континуиране професионалне едукације;

Извршити анализу препознавања групе појединаца као стручњака из области медицинске физике ради боље покривености свих области примене извора зрачења у медицини;

Извршити анализу примене осигурања квалитета који се прописује у једном од предвиђених правилника;

2) У циљу потпуног усклађивања са одредбама које се односе на препознавање стручњака из области заштите од зрачења:

Извршити анализу потреба за стручњацима из области заштите од зрачења у зависности од области примене извора зрачења;

Извршити анализу програма едукације кадрова у области заштите од зрачења и њихове континуиране професионалне едукације;

Извршити анализу препознавања групе појединаца као стручњака из области заштите од зрачења ради боље покривености свих области примене извора зрачења;

3) У циљу потпуног усклађивања са одредбама које се односе на напуштене изворе зрачења:

Припремити програм тражења и збрињавања напуштених извора;

Извршити административну претрагу;

Извршити физичку претрагу;

Уклонити изворе са локација на којој су пронађени и предати их у централно складиште;

За ове активности је потребно најпре извршити финансијску процену потребних средстава и након тога обезбедити процењена финансијска средства.

4) У циљу потпуног усклађивања са одредбама које се односе на НОРМ активности:

Извршити идентификацију, затим и анализу оних индустрија које користе НОРМ материјале са аспекта процене излагања јонизујућем зрачењу радника и становништва;

Успоставити методологију која прописује одговарајуће техничке анализе и начине процене излагања јонизујућем зрачењу радника и становништва од НОРМ индустрија примењујући градиран приступ;

Након извршених процена прописати услове регулаторне контроле за поједине НОРМ индустрије.

5) У циљу потпуног усклађивања са одредбама које се односе на препознате ситуације постојећег излагања:

Прописивање референтног нивоа за радон у боравишном простору и радној средини;

Идентификација и процена излагања радника изложених радону на радним местима;

Успостављање регулаторне контроле за препозната радна места;
Доношење препорука и методологије за смањење концентрације радона у боравишном простору и радним местима, као и препорука за ремедијацију.

За ове активности је потребно најпре извршити финансијску процену потребних средстава и након тога обезбедити процењена финансијска средства.

За имплементацију Уредбе о плану за деловање у случају акцидента потребно је јачање људских ресурса Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије. Такође је потребно и успостављање програма обуке за све учеснике одговора на нуклеарни или радиолошки акцидент:

- Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације
- Министарство спољних послова
- Министарство финансија, Управа Царине
- Министарство заштите животне средине
- Министарство здравља
- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре
- Министарство одбране
- Министарство пољоприведе, шумарства и водопривреде
- Министарство просвете, науке и технолошког развоја
- Јединице локалне самоуправе
- Републички хидрометеоролошки завод
- Овлашћени технички сервиси
- ЈП „ Нуклеарни објекти Србије“
- Корисници извора зрачења

За ове активности је потребно најпре извршити финансијску процену потребних средстава и након тога обезбедити финансијска средства потребна за спровођење обука и тренинга.

III 3.к. Радиоактивни отпад и управљање истрошеним горивом

Активности на декомисији старих хангара за радиоактивни отпад и истраживачког реактора РА још увек нису започете. Имајући у виду временски оквир за обављање декомисије који може бити више година, овај процес ће трајати 20 година након приступања Србије Европској Унији.

Сав радиоактивни отпад ускладиштен у старим хангарима за радиоактивни отпад треба да се уклони, обради и складишти или складишти на дужи временски рок у складу са националним и међународним стандардима и принципима до предаје у одлагалиште. Ове активности укључују и проверу услова у објектима, као и њихову евентуалну декомисију како би се постигла неопходна сигурност и безбедност у свим објектима, као и животној средини која их окружује.

Један од услова који Република Србија мора испунити у процесу приступања Европској унији је прописан чланом 37. Уговора о Еуратом који обавезује земљу чланицу да припреми планове за одлагање радиоактивног отпада.

Активности у погледу одлагања радиоактивног отпада које се морају спровести укључују:

- дефинисање националне политике за дугорочно управљање радиоактивним отпадом различитих врста;
- постављање јасно дефинисаних правних, техничких и финансијских одговорности за организације које ће бити укључене у развој постројења за управљање радиоактивним отпадом, укључујући и постројења за одлагање свих врста радиоактивног отпада;
- осигуравање адекватности и сигурности финансијских резерви за свако постројење за одлагање;
- дефинисање целокупног процеса избора локације, пројектовања, рада и затварања објекта за одлагање, укључујући законске и регулаторне захтеве при сваком кораку као и процесе за доношење одлука и укључивање заинтересованих страна;
- осигуравање да потребни научни и технички капацитети буду увек на располагању како носиоцу лиценце тако и регулаторном телу, и
- дефинисање законских, техничких и финансијских одговорности и, ако је потребно, обезбеђивање имплементације процеса предвиђених након затварања објекта у циљу институционалне контроле за осигурање радијационе и нуклеане сигурности и безбедности одложеног радиоактивног отпада и истрошеног горива.

Имајући у виду временски оквир за успостављање одлагалишта радиоактивног отпада који може бити више десетина година, овај процес ће трајати 30 година након приступања Србије Европској Унији.

У складу са Нацртом Националне Стратегије управљања истрошеним горивом и радиоактивним отпадом, временски оквир за успостављање услова за одлагање радиоактивног отпада предвиђен је како је наведено у Прилогу 5.

У овом тренутку у Републици Србији нема истрошеног горива. Гориво које постоји још увек се налази у језгру реактора РБ, и у његовом сувом складишту, као опционе резерве за различите конфигурације језгра реактора РБ. Временска одредница када би то гориво могло да постане истрошено везана је за доношење одлуке о будућем статусу реактора. Уколико се донесе одлука да реактор иде у декомисију, истовремено ће се отворити потреба да се доносе одлука и о начину складиштења истрошеног горива. Влада Републике Србије, у том случају, треба да донесе одлуку о начину управљања истрошеним горивом на основу образложеног предлога ЈП „Нуклеарни објекти Србије”, као оператора, уз претходно добијено одобрење Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије.

III 3.л. Примена гаранција

Узимајући у обзир постојање одговарајућег институционалног оквира и дугогодишње искуство у примени гаранција, додатне активности након приступања Европској унији које би биле предмет преговора нису потребне.

III 3.m. Снабдевање горивом

Имајући у виду чињеницу да Република Србија није заинтересована за учешће у капиталном и саветодавном комитету Агенције за снабдевање горивом, није неопходно предузимати посебне мере.

IV. ПРИХВАТАЊЕ ПРАВНИХ ТЕКОВИНА

Република Србија у потпуности прихвата правне тековине Европске уније у Поглављу 15 „Енергетика” онако како оне гласе на дан 1. јануара 2021. године са изузетком у погледу следећих захтева за специфичним прилагођавањем:

1. Директива Савета 2009/71/Еуратом, члан 1. за делотворну примену и континуирано унапређење оквира нуклеарне сигурности за чије потпуно спровођење Република Србија тражи прелазни период од 20 година од дана ступања у чланство ЕУ;

2. Директива Савета 2011/70/Еуратом, Члан 4, став 4. за чију делотворну примену Република Србија тражи прелазни период од 30 година од дана ступања у чланство ЕУ.

Република Србија ће спровести преостале правне тековине, тј. тековине настале након 1. јануара 2021. године, до ступања у чланство ЕУ, у складу са резултатима преговора у овом поглављу.

Прилог 1. Билатерални споразуми – важећи међународни уговори, који се тичу Еуратом

Споразум између Владе СФРЈ и Мађарске Народне Републике о сарадњи у области мирнодопског коришћења нуклеарне енергије (Службени лист СФРЈ-МУ, Бр.12/1966);

Споразум између Савезног извршног већа Скупштине СРФЈ и Владе Исламске Републике Пакистана о сарадњи у области коришћења нуклеарне енергије у мирољубиве сврхе (Службени лист СФРЈ-МУ, бр. 08/86);

Споразум између Влада ФНРЈ и НР Пољске о сарадњи у области коришћења нуклеарне енергије у мирнодопске сврхе (Додатак Службеног листа бр. 2/1958);

Споразум између СФРЈ и СР Румуније о научно-техничкој сарадњи у области коришћења нуклеарне енергије у мирољубиве сврхе (Службени лист СФРЈ-МУ, бр. 3/1968);

Споразум између Југославије и СССР о даљој сарадњи у области коришћења атомске енергије за мирнодопске сврхе (Додатак Службеног листа бр. 13/1963);

Споразум између ФНРЈ и САД о сарадњи у погледу мирнодопске употребе атомске енергије (Додатак Службеног листа бр. 3/1961);

Споразум између Југославије и Чехословачке о сарадњи у области коришћења нуклеарне енергије у мирољубиве сврхе (Додатак Службеног листа СФРЈ —МУ, бр. 04/68);

Протокол о сарадњи у области мирнодопског коришћења нуклеарне енергије између Југославије и Чехословачке (Службени лист СФРЈ - МУ 22/71);

Споразум између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о сарадњи у области употребе нуклеарне енергије у мирнодопске сврхе на основу потврђених и иновационих технологија (Службени гласник РС - Међународни уговори, број 2/18);

Закон о потврђивању споразума између владе Мађарске и владе Републике Србије о правременој размени информација у случају радиолошке опасности (Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 19/2015).

Прилог 2. Распоред спровођења Акционог плана за формирање и одржавање обавезних резерви сирове нафте и нафтних деривата јун 2021. – децембар 2026.

Правни и стратешки оквир

Мера	Овлашћена институција	Рок	Индикатор	Финансирање
Усвајање новог Дугорочног плана за формирање и одржавање обавезних резерви нафте	Министарство рударства и енергетике Дирекција за робне резерве Министарство финансија	септембар 2021	Прилагођавање овој верзији акционог плана	-
Усвајање новог Средњерочног плана за формирање и одржавање обавезних резерви нафте	Министарство рударства и енергетике Дирекција за робне резерве Министарство финансија	Септембар 2021.	Прилагођавање овој верзији Акционог плана и новом Дугорочном плану	-
Потписивање Споразума о преради или замене сирове нафте за готов производ између Управе и домаће рафинерије	Министарство рударства и енергетике Дирекција за робне резерве Министарство финансија	Септембар 2021	Испуњен критични предуслов за куповину залиха сирове нафте	-
Промена Закона о робним резервама	Дирекција за робне резерве Министарство рударства и енергетике	Март 2022	Усклађивање са ревизорским извештајем Државне ревизорске институције	-
О изменама и допунама Уредбе о методологији, прикупљању и обради података о дневном нето увозу, просечној потрошњи и количини обавезних резерви нафте и нафтних деривата	Министарство рударства и енергетике Завод за статистику РС	децембар 2021	Пренете измене и допуне Директиве 2009/119 /ЕЗ	-
Увођење упитника Месечних статистичких извештаја (МСИ) (верзија 2021.1)	Завод за статистику РС	Јануар 2023.	Подношење МСИ Еуростату	-
Усвајање закона о акцизама у складу са Директивом 2008/118 /ЕЗ	Министарство финансија	децембар 2022	Набавка обавезних резерви у систему одложеног плаћања акцизе	Будет РС и донаторска средства
Закључивање међудржавних споразума о одржавању обавезних резерви (Немачка,	Министарство рударства и енергетике Министарство	децембар 2024	Обезбеђивање испуњења обавезе складиштења	-

Мађарска, Италија и Румунија)	спољних послова		обавезних резерви у иностранству	
-------------------------------	-----------------	--	----------------------------------	--

Институционални и административни оквир

Мера	Овлашћена институција	Рок	Индикатор	Финансирање
Особље Управе за енергетске резерве	Министарство рударства и енергетике Управа за енергетске резерве	децембар 2022	Повећан број запослених у Управи са 4 на најмање 8	Буџет РС

Формирање обавезних резерви

Мера	Овлашћени Установа	Рок	Индикатор	Финансирање
Формирање обавезних резерви	Управа за енергетске резерве Дирекција за робне резерве	Децембар 2021.	Управа је купила 15.000 тона мазута и 26.000 тона сирове нафте	Буџет РС
		Децембар 2022.	3.000 тона млазног горива, 17.000 тона бензина и 17.000 тона сирове нафте коју је купила Управа физички и 112.000 тона производа (дизел и бензин) у тикетима; 155.000 тона дизела и 50.000 тона бензина које су купили приватни партнери; Формиране обавезне резерве у износу од 61 дана просечне дневне потрошње.	Буџет РС и приватни партнери
		30. јун 2023.	33.000 тона дизела које је Управа купила физички и 14.000 тона бензина и 65.000 тона дизела у тикетима (уговор на годину дана); Формиране обавезне резерве у износу од 61 дана просечне дневне потрошње	Буџет РС
		30. јун 2024.	33.000 тона дизела које је Управа купила у физичкој форми и 14.000 тона бензина и 32.000 тона дизела у тикетима (уговор на годину дана) Формиране обавезне резерве у износу од 61 дана просечне	Буџет РС

Мера	Овлашћени Установа	Рок	Индикатор	Финансирање
			дневне потрошње	
		30. јун 2025.	16.000 тона млазног горива купљеног у физичкој форми и 14.000 тона бензина и 16.000 тона дизела у тикетима (уговор на годину дана) Формиране обавезне резерве у износу од 61 дана просечне дневне потрошње	Буџет РС
		30. јун 2026.	16.000 тона млазног горива купљеног у физичкој форми и 14.000 тона бензина у тикетима Формиране обавезне резерве у износу од 61 дана просечне дневне потрошње	Буџет РС

Обезбеђивање складишних капацитета

Мера	Овлашћени институција	Рок	Индикатор	Финансирање
Изградња 40.000 m ³ (2x20.000 m ³ у Смедереву)	Дирекција за робне резерве	јун 2023.	Употребна дозвола издата од надлежног државног органа и одложен порески режим дозвољен од стране овлашћеног пореског органа	Буџет РС
Коришћење постојећих и изградња складишних капацитета за складиштење 205.000 тона нафтних деривата (ЈПП)	Управа за енергетске резерве	јун 2025.	Употребна дозвола издата од надлежног државног органа и одложен порески режим дозвољен од стране овлашћеног пореског органа	Приватни партнери
Изградња 45.000 m ³ Батајница	Транснафта	јун 2026.	Употребна дозвола издата од надлежног државног органа и одложен порески режим дозвољен од стране овлашћеног	Транснафта

Мера	Овлашћени институција	Рок	Индикатор	Финансирање
			пореског органа	

Јавно-приватно партнерство

Активност	Овлашћена институција	Рок	Индикатор	Финансирање
Именовање радне групе за ЈПП	Министарство рударства и енергетике	Јун 2021.	Основана радна група	
Припрема пратеће документације за одлуку о наставку ЈПП	Управа за Енергетске резерве, Министарство рударства и енергетике и Министарство финансија	Октобар 2021.	Одобрење добијено од Министарства финансија, Комисије за ЈПП и других релевантних институција	Буџет РС
Коначна одлука да се настави са ЈПП		Новембар 2021.	Одобрење добијено од Владе Републике Србије	
Припрема тендерске документације и објављивање тендера		Јануар 2021.	Покренут тендер	Буџет РС
Додела и уговарање		Септембар 2022.	Закључени уговори	
Куповина залиха	Јавни партнер/партнери и Управа за резерве енергената	31. децембар 2022.	Извештај/извештаји о квалитету и квантитету које издаје независна компанија за инспекцију и које потврђују надлежни органи државе домаћина	Приватни партнер/партнери

Прилог 3. План за спровођење активности у циљу сертификације Југоросгаз – транспорт д.о.о. по моделу независног оператора транспорта (ИТО)

Р.БР	АКТИВНОСТ	РОК од датума ступања на правну снагу Протокола о изменама МДС	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ
1.	Ступање на правну снагу Протокола о изменама међудржавног споразума (МДС) између Савезне владе Савезне Републике Југославије и Владе Руске Федерације од 11.04.1996. године	ПРЕТПОСТАВКА: Мај 2021. године* Крајњи рок за ступање на снагу Протокола о изменама међудржавног споразума (МДС), односно, почетак примене Плана за спровођење активности у циљу сертификације Југоросгаз Транспорт доо по моделу независног оператора транспорта је 12. септембар 2021. године	Министарство рударства и енергетике Републике Србије и Министарство енергетике Руске Федерације, Влада Републике Србије и Влада Руске Федерације, Народна скупштина Републике Србије *
2.	Спровођење ажурирања независне процене тржишне вредности Комплекса транспортног система гаса Југоросгаз ад (Имовина) са циљем преноса са Југоросгаз ад у власништво Југоросгаз – Транспорт доо	5 недеља	Југоросгаз ад, независни проценитељ *
3.	Спровођење корпоративних процедура за стварање услова за пренос Имовине са Југоросгаз ад у власништво Југоросгаз – Транспорт доо	8 недеља	Југоросгаз ад, Југоросгаз – Транспорт доо, Акционари Југоросгаз ад *
4.	Доношење одлуке органа управљања о преносу	10 недеља	Југоросгаз ад, Југоросгаз – Транспорт доо, Акционари

	Имовине са Југоросгаз ад на Југоросгаз – Транспорт доо		Југоросгаз ад *
5.	Стварање услова за сертификацију Југоросгаз – Транспорт доо по ИТО моделу	11 недеља	Југоросгаз ад, Југоросгаз – Транспорт доо
6.	Припрема докумената за сертификацију по ИТО моделу	11 недеља	Југоросгаз – Транспорт доо
7.	Утврђивање Програма за обезбеђивање недискриминаторског понашања Југоросгаз – Транспорт доо	11 недеља	Југоросгаз – Транспорт доо, АЕРС *
8.	Именовање лица за праћење програма недискриминаторског понашања Југоросгаз – Транспорт доо	11 недеља	Југоросгаз – Транспорт доо, АЕРС *
9.	Регистрација одлука органа управљања Југоросгаз ад и Југоросгаз – Транспорт доо у Агенцији за привредне регистре (АПР)	12 недеља	Југоросгаз ад, Југоросгаз – Транспорт доо, АПР *
10.	Регистрација Имовине у Републичком геодетском заводу (РГЗ) - катастар водова	16 недеља	Југоросгаз ад, Југоросгаз – Транспорт доо, РГЗ *
11.	Подношење Захтева за сертификацију Југоросгаз – Транспорт доо по ИТО моделу	16 недеља	Југоросгаз – Транспорт доо
12.	Доношење акта о цени приступа систему за транспорт природног гаса	22 недеље	Југоросгаз – Транспорт доо
13.	Подношење захтева за одобрење тарифе за транспорт природног гаса у складу са поседовањем имовине и обрачуном амортизације	24 недеље	Југоросгаз – Транспорт доо, АЕРС *
14.	Утврђивање тарифе за транспорт природног гаса	26 недеља	АЕРС *, Југоросгаз – Транспорт доо
15.	Сертификација Југоросгаз –	48 недеља**	АЕРС *

	Транспорт доо по ИТО моделу		
16.	Почетак рада сертифициваног оператора транспортног система Југоросгаз – Транспорт доо по ИТО моделу у складу са одредбама Закона о енергетици	49 недеља	Југоросгаз – Транспорт доо

Напомена:

Сви рокови су везани за потврђивање Протокола о изменама међудржавног споразума (МДС) и приказани су у недељама од његовог ступања на снагу.

* наведени рокови зависе од процедура компанија и државних органа.

** Рок зависи од Агенције за енергетику Републике Србије (АЕРС) и Секретаријата Енергетске заједнице

Прилог 4. План доношења правилника ради усаглашавања са Директивом (ЕУ) 2009/125/ЕЗ

Правни акт РС	Рок за усвајање прописа [квартал година]
Правилник о еко-дизајн захтевима за "стендбај" и "офмоуд" потрошњу електричне енергије електричних и електронских кућних апарата и канцеларијске опреме	II 2022
Правилник о еко дизајн захтевима за напајање	IV 2022
Правилник о еко-дизајн захтевима за електронским екранима	II 2022
Правилник о еко-дизајн захтевима за компјутере и сервере	III 2022
Правилник о еко-дизајн захтевима за једноставне сет-топ бокс уређаје	I 2022
Правилник о еко дизајн захтевима за светлосне извора	I 2022
Правилник о еко дизајн захтевима за моторе	III 2023
Правилник о еко дизајн захтевима за циркулационе пумпе	IV 2022
Правилник о еко дизајн захтевима за фрижидере	I 2022
Правилник о еко-дизајн захтевима за машине за прање веша	I 2022
Правилник о еко-дизајн захтевима за машине за прање судова	I 2022
Правилник о еко дизајн захтевима за вентилаторе	I 2023
Правилник о еко-дизајн захтевима за уређаје за климатизацију	II 2022
Правилник о еко дизајн захтевима за пумпе за воду	II 2023
Правилник о еко-дизајн захтевима за машина за сушење веша са бубњем за домаћинство	II 2022

Правилник о еко-дизајн захтевима за усисиваче	III 2022
Правилник о еко-дизајн захтевима за грејаче простора и комбиноване грејаче	III 2022
Правилник о еко-дизајн захтевима за грејаче воде и резервоаре топле воде	IV 2022
Правилник о еко-дизајн захтевима за пећнице, плоче за кување и напе за домаћинство	II 2022
Правилник о еко дизајн захтевима за трансформаторе	III 2023
Правилник о еко дизајн захтевима за вентилационе једицице	I 2023
Правилник о еко дизајн захтевима за локалне грејаче простора на чврсто гориво	III 2022
Правилник о еко дизајн захтевима за локалне грејаче простора	III 2022
Правилник о еко дизајн захтевима за котлове на чврсто гориво	III 2022
Правилник о еко дизајн захтевима за професионалне расхладне уређаје	I 2023
Правилник о еко дизајн захтевима за уређаје за грејање ваздуха, уређаје за хлађење, високотемпературних процесних расхладних уређаја и вентилаторских конвектора	III 2023
Правилник о еко дизајн захтевима за расхладне уређаје са функцијом директне продаје	II 2022
Правилник о еко дизајн захтевима за опрему за заваривање	IV 2023

Прилог 5. Временски оквир за успостављање услова за одлагање радиоактивног отпада

Циљ	Мера	Рок	Показатељ учинка
Успостављање услова за одлагање радиоактивног отпада	Студија изводљивости одлагања радиоактивног отпада	2 године након усвајања Стратегије	Студија изводљивости
	Одређивање критеријума за прихватање, избор кандидованих локација, јавна слушања, итд.	8 година након избора технологије и критеријума за локацију	Студије Извештаји са јавних слушања
	Поступак одређивања локације, анализа сигурности са критеријумима за пријем отпада, припрема Извештаја о сигурности, пројекат	10 година након усвајања Стратегије	Место је одабрано, познати су критеријуми за пријем отпада, Извештај о сигурности, пројекат је завршен
	Изградња	5 година након завршетка предлога пројекта	Употребна дозвола за објекат
	Пуштање у рад	2 године након изградње	Лиценца за пробни рад објекта
	Рад	20 година након пуштања у рад	Лиценца за рад објекта
	Затварање	5 година након краја рада	Лиценца за затварање објекта
	Институционална контрола	300 година након затварања (50 година активно и 250 година пасивно)	Периодични извештаји